

NAJBOLJE PRAKSE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE U OKVIRU ReLOaD PROJEKTA

Projekat finansira
Evropska unija

ReLOaD

Regionalni program lokalne
demokratije na Zapadnom Balkanu

Oktobar 2020.

NAJBOLJE PRAKSE JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE U OKVIRU ReLOAD PROJEKTA

IZ OBLASTI:

- **TRANSPARENTNOST U DODJELI SREDSTAVA ORGANIZACIJAMA
CIVILNOG DRUŠTVA IZ BUDŽETA JLS**
- **UKLJUČIVANJE GRAĐANA I OCD U PROCES DONOŠENJA
ODLUKA NA LOKALNOM NIVOU**

Štampanje ovog materijala realizirano je u sklopu projekta Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu, koji finansira Evropska unija. Mišljenja izražena u ovom materijalu su mišljenja autora i kao takva ne odražavaju službene stavove Evropske unije niti Razvojnog programa Ujedinjenih naroda. Sadržaj teksta je isključiva odgovornost Saveza opština i gradova Republike Srpske i Saveza opština i gradova Federacije Bosne i Hercegovine.

SADRŽAJ

Spisak skraćenica	6
Lista grafikona i tabela	6
Sažetak	7
Uvod	9
Osnovne informacije o programu ReLOaD	9
Osnovne informacije o radu SOGFBiH i SOGRS u okviru ReLOaD projekta	12
1. Pristup odabiru najboljih praksi jedinica lokalne samouprave	13
1.1 Cilj i opseg aktivnosti	14
1.2 Metodologija rada	14
2. Rezultati odabira dobrih praksi	16
2.1 Rezultati u oblasti Transparentno finansiranje organizacija civilnog društva iz budžeta jedinica lokalne samouprave	17
2.1.1 Primjeri dobre prakse u oblasti Transparentno finansiranje organizacija civilnog društva iz budžeta jedinica lokalne samouprave	20
Općina Centar Sarajevo	21
Općina Stari Grad Sarajevo	22
Grad Banja Luka	23
Općina Rudo	24
Općina Vogošća	25
2.2 Rezultati u oblasti Uključivanje građana i organizacija civilnog društva u procese donošenja odluka na lokalnom nivou	25
2.2.1 Primjeri najbolje prakse u oblasti Uključivanje građana i organizacija civilnog društva u procese donošenja odluka na lokalnom nivou	31
Grad Bijeljina	31
Grad Banja Luka	33
Općina Tešanj	34
Općina Centar Sarajevo	36
Grad Trebinje	37
3. Zaključci	39
4. Preporuke	42

SPISAK SKRAĆENICA

BiH	Bosna i Hercegovina
JLS	Jedinica lokalne samouprave
LOD	Projekat Jačanje lokalne demokratije
MEG	Projekt općinskog, ekološkog i ekonomskog upravljanja
MZ	Mjesna zajednica
OCD	Organizacije civilnog društva
ReLOaD	Regionalni program lokalne demokratije na Zapadnom Balkanu
SOGRS	Savez opština i gradova Republike Srpske
SOGFBiH	Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine
UNDP	Razvojni program Ujedinjenih nacija

LISTA GRAFIKONA I TABELA

Grafikoni 1 i 2:	Pristup u dodjeli sportskim i boračkim organizacijama
Grafikoni 3 i 4:	Procenat sredstava koji JLS dodjeljuju na osnovu javnog poziva i LOD metodologije i pristup dodjeli sredstava OCD
Grafikoni 5 i 6:	Dinamika izvještavanja i monitoring realizacije projekata
Grafikon 7:	Upravljanje zahtjevima za slobodan pristup informacijama
Grafikoni 8 i 9:	Učešće OCD u radnim tijelima vijeća i gradonačelnika, odnosno načelnika
Grafikon 10:	Anketiranje građana, analiza i postupanje po nalazima (na osnovu dostavljenih informacija)
Tabela 1:	Pregled izdvajanja i način dodjele sredstava u 2019. godini
Tabela 2:	Dostupnost ključnih dokumenata na internet stranici JLS
Tabela 3:	Mediji koje JLS koriste u komunikaciji sa građanima

Izrazi korišteni u ovoj publikaciji za označavanje ženskog i muškog roda podrazumijevaju oba pola.

Sažetak

Savez opština i gradova Republike Srpske i Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine (SOGFBiH) u saradnji sa Regionalnim programom proveli su analizu praksi 21 partnerske jedinice lokalne samouprave (JLS) u Bosni i Hercegovini u oblastima Transparentno finansiranje organizacija civilnog društva (OCD) iz budžeta JLS i Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou. Ova publikacija sadrži pregled nalaza, zaključaka i preporuka analize, sa ciljem da sumira i predstavi postignute rezultate partnerskih JLS, ali i podstakne razmjenu iskustava i unapređivanja u onim JLS u kojima za tim postoji potreba.

Pri tumačenju rezultata treba imati u vidu da partnerske JLS nisu pristupile programu u isto vrijeme, te da su neke od njih znatno duže primjenjivale transparentno i projektno zasnovano finansiranje OCD koje promovira LOD metodologija, a njihovo rukovodstvo i službenici duže bili angažovani na unapređivanju normativnog okvira i prakse. Neke JLS su bile uključene i u druge razvojne projekte, koji su dali doprinos napretku u posmatranim oblastima. Također, važno je istaći da su sve posmatrane JLS pokazale opredijeljenost i učinile značajan napredak u navedenim oblastima tokom trajanja programa, ali se ova analiza najvećim dijelom odnosila na postojeću praksu u 2019. godini (transparentno finansiranje OCD) ili zatečeno stanje u vrijeme prikupljanja podataka (uključivanje građana i OCD), te je izdvojila prakse onih JLS koje su u tom trenutku pokazale najbolje rezultate.

Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS: Analiza je pokazala da većina JLS i dalje dodjeljuje do 30% budžetskih sredstava na osnovu konkurentskog i projektnog pristupa, ali je vidljiv trend povećanja udjela koji se dodjeljuje na taj način. Pet JLS dodjeljuje više od 50% sredstava na ovaj način. Deset partnerskih JLS povećalo je izdvajanja za OCD u 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu, dok je u ostalim zabilježeno smanjenje izdvajanja. Partnerske JLS konkurentski pristup sve više uvode i u dodjelu sredstava sportskim i boračkim organizacijama. U pojedinim JLS i dalje se primjenjuje tzv. linearno dodjeljivanje sredstava, pri kojem svi projekti, odnosno organizacije koje su se prijavile na poziv dobijaju sredstva, a vrši se manja ili veća korekcija traženog iznosa da bi se omogućila raspodjela svim prijavljenima. Pojedine JLS bilježe i povećanje maksimalnog iznosa grantova, čime se omogućava da OCD provedu projekte koji mogu ostvariti značajniji utjecaj na lokalnu zajednicu. Pozitivno je i nastojanje partnerskih JLS da ojačaju praksu nadzora i praćenja realizacije projekata OCD putem standardiziranih obrazaca izvještavanja, terenskih posjeta aktivnostima i direktnom komunikacijom sa korisnicima. Identificirana je i praksa jedne JLS, koja ima jasno uspostavljen sistem dodjele sredstava za sufinansiranje projekata iz programa Evropske unije i drugih razvojnih programa, čime ohrabruje OCD na privlačenje sredstava i olakšava pristup stranim fondovima.

Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou: Partnerske JLS razvile su i stavile na raspolaganje građanima i OCD veliki broj medija za komunikacije, od onih namijenjenih jednostranom informiranju (internet stranice, Viber grupe, medijski nastupi itd.),

do onih koji omogućavaju interakciju sa građanima i OCD (društvene mreže, javne konsultacije, učešće u radnim tijelima, anketiranje, interaktivne internet aplikacije za sugestije, podnošenje zahtjeva ili prijava problema). U većini slučajeva, posmatrane internet stranice partnerskih JLS omogućavaju uvid građanima u ključne planske dokumente (strategija razvoja, budžet, izvještaji o izvršenju budžeta), a na pojedinim internet stranicama građani se mogu upoznati i sa planom rada gradonačelnika, odnosno načelnika ili sa atraktivnijim prezentacijama planskih dokumenata (budžet za građane i infografike). I dalje postoji prostor za unapređivanje medija za komunikacije koji bi olakšali pristupačnost i učešće za osobe sa invaliditetom, kao i prostor za vođenje rodno osjetljive statistike učešća i ravnopravnost prilikom formiranja radnih tijela. Oko polovine JLS omogućile su da OCD učestvuju u radnim tijelima gradonačelnika, odnosno načelnika i vijeća, te tako od rane faze izrade akata daju svoj doprinos. Pozitivni su trendovi u vođenju evidencije o komunikaciji sa OCD, gdje su u većem broju JLS vidljive prakse tematskih sastanaka i konsultacija gradonačelnika i načelnika ili resornih organizacionih jedinica sa predstavnicima OCD. Osam JLS ispituje zadovoljstvo građana svojim uslugama, a šest JLS analizira rezultate i donosi mjere kojima nastoji unaprijediti stanje utvrđeno anketom.

Na osnovu rezultata analize, u oblasti **Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS** preporučuje se nastavak unapređivanja praksi i širenja konkurentne i projektne dodjele na veći udio sredstava koja se izdvajaju za OCD. U okviru nadzora i praćenja potrebno je osigurati kontinuitet praćenja i pravovremenu povratnu informaciju, ukoliko postoji potreba da OCD unaprijedi svoj rad. Postoji prostor i za unapređivanje analize efekata dodjeljivanja grantova iz rodne perspektive i perspektive ranjivih grupa, da bi se vidjelo na koji način dodijeljena sredstva utječu na muškarce i žene i različite društvene grupe. Potrebno je razmotriti i mogućnost da se sredstva koja se dodjeljuju organizacijama na osnovu statusa (na osnovu nekog zakona ili statusa javnog interesa, sportske organizacije), uslove programom koji obavezuje na određeni efekat na krajnje korisnike i širu društvenu zajednicu. Praksu sufinansiranja projekata OCD koji su finansirani iz EU ili drugih stranih fondova mogle bi razmotriti i preuzeti i druge JLS.

U oblasti **Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou** potrebno je promovirati uvedene mehanizme građanskog učešća i sistematično pristupiti izvještavanju javnosti o efektima uključivanja građana. Potvrdom da je uključivanje građana i OCD bilo efikasno dugoročno se može razviti povjerenje i ostvariti bolja saradnja između JLS i građana i OCD i unaprijediti kvalitet lokalnih politika. Jedinice lokalne samouprave u kojima to nije slučaj treba da učine lako dostupnim ključne planske dokumente, poput: strategije razvoja, budžeta, izvještaja o realizaciji strategije i izvršenju budžeta, prostorne planove i plan rada gradonačelnika, odnosno načelnika. Dobre prakse JLS koje su uvele korištenje znakovnog jezika u komunikaciji sa strankama ili u prijenosu sjednica ili koje su osobama sa oštećenjem vida prilagodile vizuelne materijale za korištenje, mogu poslužiti kao primjer za pristupačnost osobama sa invaliditetom, a potrebno je razmotriti i uklanjanje arhitektonskih i drugih barijera koje otežavaju komunikaciju. Kada je riječ o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama, pojedine JLS treba da učine dostupnim procedure i obrasce za podnošenje zahtjeva. Potrebno je voditi rodno osjetljivu statistiku u oblasti učešća građana da bi se imao uvid u uključenost oba spola u donošenje odluka i prepoznale inicijative i zahtjevi specifični za potrebe žena i muškaraca.

Uz pregled ključnih nalaza, zaključaka i preporuka, publikacija predstavlja i primjere najbolje prakse pet najbolje rangiranih JLS u obje posmatrane oblasti.

Uvod

Ova publikacija sadrži pregled primjera najbolje prakse partnerskih JLS ReLOaD projekta u oblastima:

- ▶ Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS i
- ▶ Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou¹.

Njen cilj je da sumira i predstavi postignute rezultate partnerskih JLS, ali i da služi za razmjenu iskustava i podstakne preuzimanje i prilagođavanje ovih primjera u onim JLS koje i dalje imaju potrebu za unapređivanje praksi.

Primjeri dobre prakse identificirani su tokom dva ciklusa ocjenjivanja partnerskih JLS, koja su proveli SOGRS i SOGFBiH u saradnji sa ReLOaD projektom.

Ocjenjivanje je vršeno na osnovu unaprijed utvrđenih kriterija i dokumentacije koju su ReLOaD projektu dostavile partnerske JLS, a kojom se potvrđuju ostvareni rezultati.

Osnovne informacije o ReLOaD projektu

ReLOaD projekt je regionalna intervencija koja se provodi u šest IPA korisnica: Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Kosovu*, Sjevernoj Makedoniji i Srbiji od 2017. do 2020. godine. ReLOaD finansira Evropska unija, a provodi Razvojni program Ujedinjenih naroda (UNDP).

ReLOaD radi sa partnerskim JLS na usvajanju i primjeni transparentnog, razvojno orijentiranog projektnog finansiranja OCD projekata koji su fokusirani na građane i njihove potrebe.

S obzirom na regionalnu prisutnost, ReLOaD funkcioniše kao platforma za umrežavanje zemalja/teritorija Zapadnog Balkana, te za razmjenu iskustava i naučenih lekcija u vezi sa boljim pružanjem usluga građanima.

Cilj programa ReLOaD je jačanje participativne demokratije i evropskih integracija Zapadnog Balkana, putem osnaživanja civilnog društva da aktivno učestvuje u donošenju odluka, te

¹ Analizirani su mehanizmi za učešće građana i OCD koje su JLS osmislile i stavile im na raspolaganje. S obzirom na to da nisu prikupljeni podaci o stvarnom korištenju ovih mehanizama od građana i OCD, korišten je termin 'uključivanje', a ne 'učesće'. Podaci o stvarnom učešću predstavljeni su u slučaju kada su JLS dostavile podatke ili kada je do podataka bilo moguće doći uvidom u internet stranicu ili aplikacije JLS.

*Ova oznaka ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom UNSCR 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o Deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

stvaranja podsticajnog pravnog i finansijskog okruženja za djelovanje OCD.

Ovaj cilj ostvaruje se jačanjem partnerstava između lokalnih vlasti i civilnog društva na području Zapadnog Balkana, širenjem uspješnog modela transparentnog projektnog finansiranja OCD iz budžeta JLS, usmjerenog ka većem građanskom učešću u procesima donošenja odluka i unapređivanju pružanja usluga u lokalnim zajednicama.

Dobra osnova za transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS stvorena je tokom četiri faze projekta Jačanje lokalne demokratije (LOD), koji se u BiH provodio od 2009. do 2016. godine. U okviru ovog projekta razvijena je LOD metodologija koja se zasniva na transparentnom finansiranju OCD projekata na osnovu konkurentskog poziva za podnošenje prijedloga projekata, a sve u skladu sa definiranim razvojnim prioritetima općina i gradova. Da bi uspješno primijenile ovu metodologiju, partnerskim općinama i gradovima je kroz LOD i ReLOaD programe kontinuirano pružana obuka, tehnička podrška, kao i finansijska podrška u finansiranju projekata OCD.

Metodologiju su, zahvaljujući ovakvom procesu, do sada usvojile ili prilagodile 53 JLS u BiH. Posebno je bitno istaknuti da LOD metodologiju kao transparentan i sistematiziran sistem dodjele sredstava za OCD projekte prepoznaju i JLS koje nisu prethodno učestvovala u LOD i ReLOaD projektu, te uz tehničku podršku entitetskih saveza općina i gradova usvajaju je i primjenjuju.

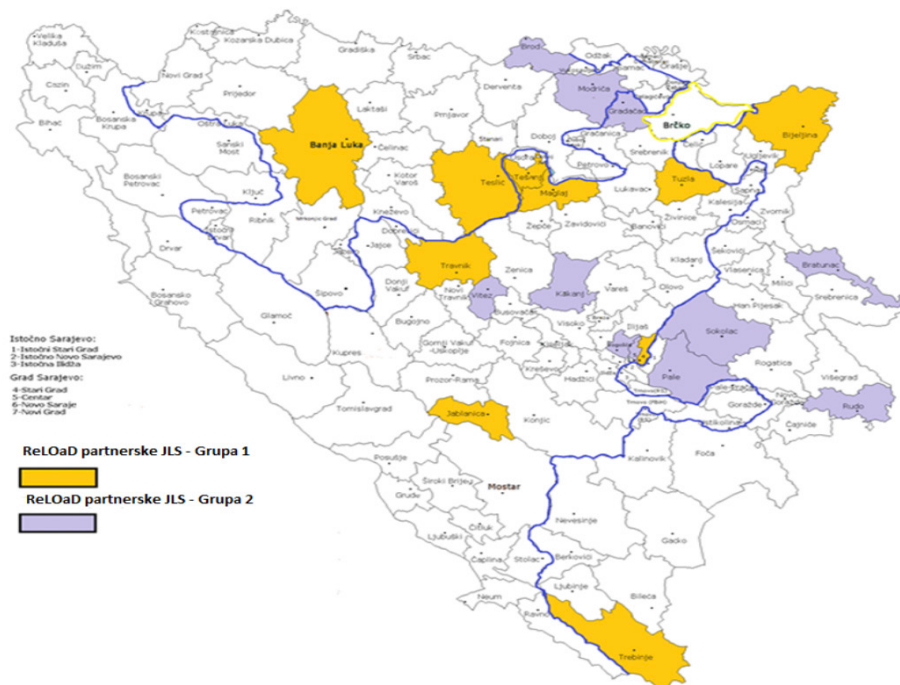
Ukupna vrijednost ReLOaD projekta je 10.300.000 eura, dok je za komponentu u BiH izdvojeno 4.000.000 eura.

U BiH, ReLOaD sarađuje sa 21 partnerskom JLS, i to:

Grupa 1:		Grupa 2:	
Banja Luka	Teslić	Bratunac	Pale
Bijeljina	Tešanj	Brod	Rudo
Jablanica	Travnik	Centar Sarajevo	Sokolac
Maglaj	Trebinje	Gradačac	Vitez
Stari Grad Sarajevo	Tuzla	Kakanj	Vogošća
		Modriča	

Gradovi Banja Luka, Bijeljina, Tuzla, te općine Jablanica, Maglaj, Stari Grad Sarajevo, Tešanj i Teslić učestvovala su u prethodnim fazama LOD projekta i time od ranije počele aktivnosti na uvođenju transparentnog finansiranja OCD i primjene LOD metodologije. Ove JLS pripadaju Grupi 1 partnerskih ReLOaD JLS. Ostale JLS su se sa sveobuhvatnim načinom dodjele sredstava zasnovanim na principima transparentnosti susrele tokom učešća u ReLOaD projektu. One su kroz ReLOaD projekt dobile podršku za usvajanje i primjenu LOD metodologije i one čine Grupom 2 ReLOaD partnerskih JLS.²

² JLS iz Grupe 2 su imale obavezu da usvoje LOD metodologiju, odnosno da njihova općinska vijeća usvoje Odluku o načinu odabira projekata nevladinih organizacija po LOD metodologiji, te da u 2019. i 2020. godini dodijele minimalno 30% svih sredstava za civilno društvo primjenjujući ovu odluku. S obzirom na to da su JLS iz Grupe 1 imale već prethodno usvojen pravni okvir za provođenje LOD metodologije, trebalo je da one tokom 2018. i 2019. godine primjenom principa LOD metodologije dodijele minimalno 30% ukupnih sredstava predviđenih u JLS budžetu za civilno društvo.

U okviru projekta ostvarena je partnerska saradnja sa savezima općina i gradova koji su provodili aktivnosti obuka za općinska vijeća partnerskih JLS u otvaranju prema OCD, njihovom učešću u donošenju odluka na lokalnom nivou i stvaranju podsticajnog pravnog i finansijskog okruženja za njihovo djelovanje.

Osnovne informacije o radu SOGFBiH i SOGRS u okviru ReLOaD projekta

Savez opština i gradova Republike Srpske i Savez općina i gradova Federacije Bosne i Hercegovine su dugogodišnji partneri ReLOaD projekta, kao jedne od značajnih razvojnih inicijativa koja se provodi u JLS u oblasti stvaranja podsticajnog okruženja za rad civilnog društva. Savezi su bili uključeni u provođenje aktivnosti tokom projektnih faza LOD III i LOD IV, kao i u aktuelni ReLOaD program.

Zahvaljujući tome, savezi su imali priliku ojačati saradnju sa svojim članicama s ciljem unapređivanja procesa dodjele sredstava za civilno društvo, uključiti više nivoje vlasti u proces zakonskog uređenja dodjele budžetskih sredstava OCD i ojačati vlastite kapacitete u pružanju usluga općinama i gradovima.

U okviru programa ReLOaD aktivnosti saveza su primarno bile usmjerene na sljedeće:

- ▶ unapređivanje kapaciteta vijećnika ReLOaD partnerskih JLS za razumijevanje i provođenje LOD metodologije i poboljšanje saradnje sa OCD, odnosno održavanje obuka za vijećnike iz oblasti Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS i oblasti Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou;
- ▶ promocija LOD metodologije i pružanje podrške za njeno usvajanje u JLS koje su aplicirale za učešće u ReLOaD projektu, ali nisu zadovoljile kriterije, odnosno nisu odabrane;
- ▶ identifikacija najboljih primjera i prakse saradnje između JLS i OCD.

U okviru ovih aktivnosti savezi su za sve partnerske JLS proveli obuke o temi: „LOD metodologija – primjena u praksi“, koje su bile namijenjene za širi krug službenika u partnerskim JLS.

Savezi su intenzivno sarađivali i organizirali obuke za JLS koje nisu učestvovala u projektu, ali su pokazale interes i opredjeljenje za primjenu transparentnih načina dodjele sredstava za OCD. Kao rezultat te aktivnosti, tri općinska vijeća su donijela odluku o načinu odabira projekata OCD po LOD metodologiji (Konjic, Goražde i Pale FBiH).

I ovaj proces odabira najbolje prakse partnerskih JLS u oblastima: Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS i Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou također je jedna od aktivnosti koju provode savezi u okviru ReLOaD projekta.

1. Pristup odabiru najboljih praksi jedinica lokalne samouprave

Prakse JLS posmatrane su u dvjema prioritetnim oblastima u kojima djeluje projekt ReLOaD:

- ▶ Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS i
- ▶ Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou.

Transparentno finansiranje OCD zasnovano na konkurentskom projektnom pristupu povećava mogućnost da sredstva dobiju projekti kojima će se ostvariti korist za zajednicu.

Dugo je u praksi postojao trend direktne dodjele sredstava bez javnog poziva i na način da se grantovi dodijele svim OCD koje se prijave na javni poziv ili koje djeluju na području JLS, bez jasnih kriterija i dovoljno nadzora nad utroškom sredstava. I danas takav pristup postoji u nekim JLS prilikom dodjele sredstava sportskim organizacijama i boračkim udruženjima. Ključni nedostatak takve prakse je taj što ostavlja nejasnim efekte dodijeljene podrške, a sredstva se vrlo često koriste za tekuće administrativne troškove i ne ulažu kao podrška krajnjim korisnicima udruženja. Osim toga, kada se sredstva dodjeljuju svima, za mnoge su ti iznosi toliko mali da se njima ne može pokrenuti ozbiljniji projekt koji bi vodio ka rješavanju problema u zajednici.

Transparentnim i konkurentskim pristupom sredstva se dodjeljuju najbolje rangiranim projektima u odnosu na unaprijed utvrđene kriterije i prioritete koji su definirani gradskim, odnosno općinskim razvojnim politikama. Sredstva se dodjeljuju za konkretne aktivnosti putem kojih se obezbjeđuje mjerljiva korist za građane i lokalnu zajednicu, a prijedlozi projekata koji nisu u skladu sa prioritetima i ne nude efektivnu metodologiju i mjerljive rezultate ne mogu dobiti prolaznu ocjenu. Na taj način otvara se mogućnost da se efektivnim projektima dodijeli više novca i tako ostvari korist za zajednicu.

Uključivanjem građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou omogućava se donošenje kvalitetnijih politika i odluka u skladu sa potrebama građana i koje doprinose razvoju lokalne zajednice.

Aktivnim učešćem građana smanjuje se mogućnost da ove potrebe budu zanemarene, kao i rizik od nezadovoljstva određenom odlukom ili politikom s obzirom na to da je građanima i OCD ponuđena mogućnost da pravovremeno utječu na nju. S druge strane, doprinosi se jačanju odgovornosti institucija i prevenciji ili uočavanju loših praksi. Ukoliko institucije uvažavaju sugestije građana i OCD date kroz procese učešća, jača se i osjećaj pripadnosti zajednici i društvena kohezija.

1.1 Cilj i opseg aktivnosti

Cilj odabira najboljih praksi u dvjema prioritetnim oblastima je da se najbolje prakse prepoznaju i promoviraju, te da se na taj način podstaknu i druge JLS da ove prakse primijene ili prilagode svojim potrebama i unaprijede transparentnost i efikasnost svog rada.

Vremenski okvir za procjenu stanja u JLS u obje oblasti je bio 2019. godina, dok je u oblasti Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou posmatrano u određenim aspektima zatečeno stanje (poput npr. dostupnih dokumenata na internet stranici ili dostupnih aplikacija).

Treba napomenuti da je u ovoj oblasti fokus na raspoloživim mehanizmima za učešće građana i OCD u donošenju odluka, dok su podaci o stvarnom korištenju mehanizama predstavljeni u manjoj mjeri, odnosno koliko je to bilo moguće na osnovu dostavljenih odgovora i uvida u internet stranice i aplikacije JLS.

Analizama je obuhvaćena 21 partnerska JLS koje učestvuju u ReLOaD projektu.³

1.2 Metodologija rada

Metodološki pristup za odabir najboljih praksi je prvenstveno uključivao izradu jasnih kriterija za svaku oblast. Izrađeno je jasno pojašnjenje za način bodovanja te su navedeni mogući izvori verifikacije. U skladu s kriterijima, izrađeni su anketni upitnici koji su poslani svim partnerskim JLS. Uz odgovore u upitniku od JLS se očekivalo da dostave prateću dokumentaciju, odnosno izvore verifikacije o postojanju određene prakse (npr. akte i druge dokumente JLS ili linkove na određeni sadržaj na internet stranici). Neki od izvora verifikacije za obje oblasti su već bili dostupni ReLOaD projektu i savezima općina i gradova kroz druge aktivnosti projekta.

Za obje oblasti formirana je komisija koja je izvršila verifikiranje odgovora i dostavljene dokumentacije i formirala rang-liste u odnosu na identificirane najbolje prakse. Samo oni odgovori uz koje su dostavljeni jasni i mjerljivi izvori verifikacija su se smatrali validnim i pristupilo se njihovom bodovanju.

Predstavnici JLS, koordinatori za saradnju sa ReLOaD projektom su bili u obavezi da upoznaju gradonačelnike, odnosno načelnike sa procesom odabira i načinom rada. Pružena im je prilika da više puta dopunjavaju upitnik i dostavljaju izvore verifikacije, čime bi utjecali na rangiranje svoje JLS u procesu odabira najboljih praksi.

Proces odabira najboljih praksi se može prikazati kroz sljedeće korake:

- ▶ Definiranje kriterija;
- ▶ Definiranje pitanja i bodovnog sistema;
- ▶ Izrada anketnog upitnika i slanje JLS na popunjavanje;

3 Općina Kakanj i Općina Bratunac nisu ispunile eliminatorne kriterije postavljene za odabir najboljih praksi u smislu dodjele minimalno 20% sredstava putem javnog poziva primjenjujući projektni pristup u jednoj od godina tokom učešća u ReLOaD projektu, te time nisu ni uzimane u razmatranje i bodovanje kada je u pitanju oblast Transparentno finansiranje OCD.

- ▶ Pregled anketnih upitnika i dostavljenih izvora verifikacije;
- ▶ Slanje zahtjeva za dodatne izvore verifikacije da bi tvrdnje iznesene u anketnim upitnicima mogle biti potvrđene i adekvatno bodovane;
- ▶ Verifikacija i bodovanje odgovora dostavljenih u anketnim upitnicima;
- ▶ Ponovno slanje popunjenih upitnika partnerskim JLS sa upitom komisije za dodatnim izvorima verifikacije za pojedine dostavljene odgovore;
- ▶ Finalizacija bodovanja i odabira najboljih praksi.

U okviru ocjenjivanja u oblasti **Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS**, posmatrano je pet kriterija:

1. **Izdvajanje sredstava za OCD** – u skladu sa postavljenim kriterijima verificirao se iznos i procenat godišnjeg budžeta JLS namijenjen za finansiranje OCD u 2019. godini, te u kojoj mjeri se ta sredstva dodjeljuju transparentno primjenom principa LOD metodologije;
2. **Definiranje prioritetnih oblasti javnog poziva** – da li se prije raspisivanja javnog poziva organiziraju konsultacije ili javne rasprave s OCD radi utvrđivanja prioriteta finansiranja;
3. **Dostupnost javnog poziva** – koliko transparentno JLS organizira, objavljuje i prezentira javni poziv, koliko napora se ulaže da bi OCD bile upoznate s detaljima i procedurama samog javnog poziva. Da li su u javnom pozivu jasno definirani osnovni elementi, npr. dužina trajanja projekta te precizno navedeni iznosi;
4. **Nadzor nad odobrenim projektima OCD** – kako se vrši isplata sredstava (jednokratno ili u ratama), da li JLS ima razrađene obrasce za finansijsko i narativno izvještavanje koje OCD treba da koriste i na koji način se vrši monitoring odobrenih projekata i slično;
5. **Specifičnosti JLS** – specifične mjere koje je u praksu uvela, odnosno primjenjuje JLS poput povećanja budžetskih sredstava namijenjenih OCD (minimalno 0,5%) u odnosu na prošlu godinu, povećanja udjela sredstava za boračke i sportske organizacije dodijeljenih u skladu sa LOD metodologijom (minimalno 0,5%) u odnosu na prošlu godinu, podnošenje izvještaja o aktivnostima i rezultatima projekta OCD vijećnicima itd.

Kada je riječ o oblasti **Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou**, ocjenjivano je pet kriterijuma:

1. **Javnost rada i informiranje o radu općinskih organa** – posmatrani su mediji za komunikacije koje koristi JLS, dostupnost važnih sadržaja na internet stranici, te mogućnost da građani lako dobiju informacije u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama;
2. **Učešće građana i OCD u radu općinskog vijeća i savjetodavnih tijela gradonačelnika, odnosno načelnika** – verificirano je u kojoj mjeri radna tijela JLS (komisije, odbori) predviđaju učešće vanjskih članova, uključujući i predstavnike ranjivih grupa, te da li općinska vijeća imaju uspostavljenu direktnu komunikaciju s građanima;
3. **Komunikacija sa OCD** – fokus je bio na tome da li JLS ima ažurirane baze podataka o OCD, da li organizira tematske sastanke i konsultacije sa OCD i prihvata njihove inicijative, na koji način JLS komunicira sa OCD;
4. **Postojanje procedura i praksi za učešće građana** – da li su uspostavljene procedure i mehanizmi, kao i realizacija i praktični efekti učešća građana u donošenju odluka, kroz javne rasprave, inicijative i druge vidove konsultacija;
5. **Primjeri dobre prakse, saradnje i komunikacije sa građanima** – omogućeno je da JLS kandidiraju inovativne ili efektivne prakse za koje smatraju da ilustriraju uspješnu saradnju i komunikaciju sa građanima.

2. Rezultati odabira najboljih praksi

Pri tumačenju rezultata treba imati u vidu da broj bodova u najvećem dijelu posmatranih kriterija odražava zatečeno stanje, a ne ostvareni napredak. Također, rezultati su zasnovani na informacijama i pratećoj dokumentaciji koje su dostavile anketirane JLS, te provjeri pojedinih informacija. Moguće je da uz evidentirane prakse postoje i neke druge koje ova analiza nije uzela u obzir, jer o njima nije izvještavano ih nije bilo lako provjeriti.

JLS su pristupale LOD/ReLOaD programu u različitim periodima, te nisu imale ni istu polaznu osnovu u smislu razvijenosti u posmatranim oblastima. Tako su neke JLS ostvarile manji broj bodova, ali su postigle značajan napredak jer su njihove startne pozicije bile niže ili su kasnije dobile podršku projekta za uvođenje određenih preporučenih mehanizama. Vidljivo je da su u pojedinim JLS realizirani i drugi značajni razvojni projekti koji su doprinijeli boljim rezultatima.

Ukratko, za ostvareni rezultat u velikoj mjeri je zaslužno rukovodstvo i službenici grada, odnosno općine, ali uspjeh u pojedinim oblastima je i rezultat sinergije sa drugim projektima i podrške koju su JLS pružale razvojne organizacije. Treba imati u vidu i da su neke JLS ostvarile manji ukupan broj bodova, ali su po pojedinim kriterijima ostvarile značajan napredak jer su njihove startne pozicije bile niže ili su podršku za uvođenje određenih preporučenih mehanizama ostvarile tek u posljednjoj fazi, odnosno tokom ReLOaD programa.

TRANSPARENTNO FINANSIRANJE OCD IZ BUDŽETA JLS		
	JLS	ReLOaD grupa
1	Centar	Grupa 2
2	Stari Grad Sarajevo	Grupa 1
3	Banja Luka	Grupa 1
4	Rudo	Grupa 2
5	Vogošća	Grupa 2

UKLJUČIVANJE GRAĐANA I OCD U PROCES DONOŠENJA ODLUKA NA LOKALNOM NIVOU		
	JLS	ReLOaD grupa
1	Bijeljina	Grupa 1
2	Banja Luka	Grupa 1
3	Tešanj	Grupa 1
4	Centar Sarajevo	Grupa 2
5	Trebinje	Grupa 1

U oblasti Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS, po dobrim praksama izdvojile su se JLS: Centar Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Banja Luka, Rudo i Vogošća, koje imaju veća izdvajanja za OCD ili dodjeljuju značajniji dio sredstava putem javnog poziva, te efikasno provode LOD metodologiju. Neke od navedenih JLS dobro su ocijenjene i zahvaljujući dodjeli sredstava sportskim i boračkim organizacijama putem javnog poziva (Centar Sarajevo, Stari Grad Sarajevo, Banja Luka i Vogošća) ili jednoj od ovih grupa (Rudo).

U oblasti Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou izdvojile su se Bijeljina, Banja Luka, Tešanj, Centar Sarajevo i Trebinje, koje s građanima komuniciraju

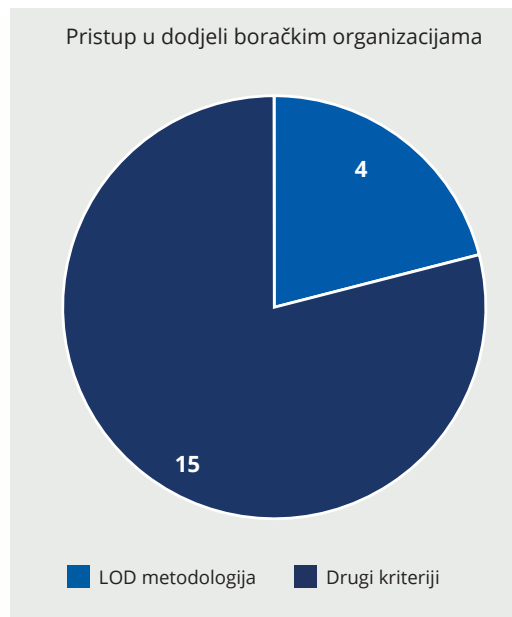
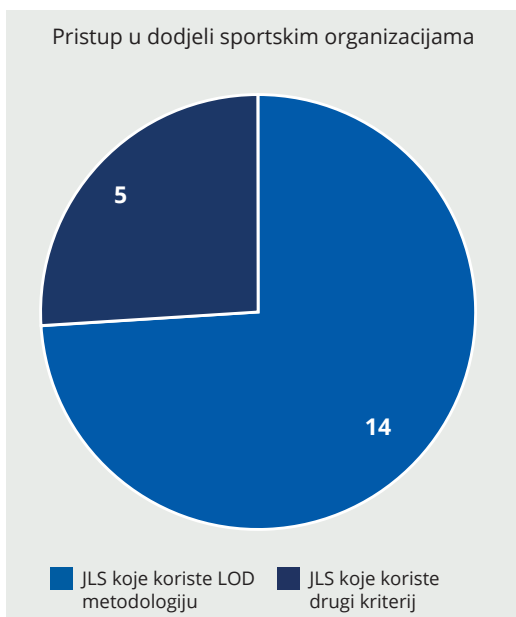
putem raznovrsnih medija za komunikacije, a ističu se i po uključivanju OCD u radna tijela ili druge mehanizme odlučivanja i po broju prihvaćenih i provedenih inicijativa koje su pokrenuli građani.

2.1 Rezultati u oblasti Transparentno finansiranje organizacija civilnog društva iz budžeta jedinica lokalne samouprave

Podaci partnerskih JLS u oblasti Transparentno finansiranje OCD pokazuju da se izdvajanja iz budžeta za OCD kreću od 137.000 KM u Rudom do 2.700.000 KM u Tuzli i Banjoj Luci. Iako su razlike u apsolutnim iznosima velike, bitno je imati na umu da su prisutne i razlike u smislu ukupnih budžeta partnerskih JLS. Procentualno se za dodjelu sredstava za civilno društvo u odnosu na ukupni općinski/gradski budžet izdvaja od 1,36% u Općini Stari Grad Sarajevo do 5,17% ukupnog budžeta JLS u Općini Maglaj. Nešto više od polovine gradova i općina koje su dostavile podatke bilježi povećanje izdvajanja za OCD u 2019. u odnosu na 2018. godinu, dok je u ostalim došlo do smanjenja.

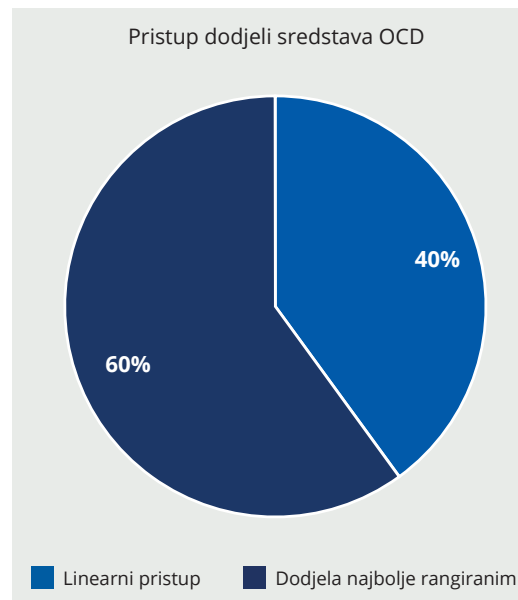
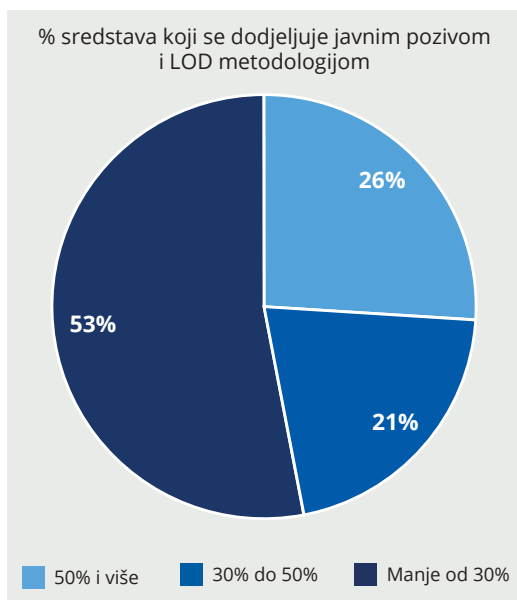
Vidljiv je trend povećanog korištenja LOD metodologije u finansiranju OCD iz JLS budžeta, kao i primjena ove metodologije na grantove koji se dodjeljuju sportskim organizacijama. Dodjela sredstava projektnim pristupom i javnim pozivom rjeđe se primjenjuje kod grantova namijenjenih boračkim organizacijama.

Grafikoni 1 i 2: Pristup u dodjeli sportskim i boračkim organizacijama

Pet općina dodjeljuje više od 50% sredstava putem javnog poziva, odnosno projektnim pristupom (Tešanj, Maglaj, Centar Sarajevo, Vogošća i Rudo).

Grafikoni 3 i 4: Procenat sredstava koji JLS dodjeljuju na osnovu javnog poziva i LOD metodologije i pristup dodjeli sredstava OCD

Osam JLS i dalje primjenjuje linearno dodjeljivanje sredstava, pri kojem svi projekti, odnosno organizacije koje su se prijavile na poziv dobijaju sredstva, a najčešće se vrši i korekcija (smanjivanje) traženog iznosa da bi se sredstva odobrila svima.

Vidljivo je da se u nekim JLS po javnom pozivu dodjeljuju relativno mali grantovi od jedne do pet hiljada konvertibilnih maraka (Bijeljina, Jablanica, Trebinje). Istovremeno, u ovim JLS veći dio sredstava namijenjenih OCD se dodjeljuje bez projektnog pristupa.

U nastavku je tabela koja prikazuje osnovne karakteristike dodjele sredstava za OCD u svim ReLOaD partnerskim JLS koje su bile uključene u odabir najboljih praksi.

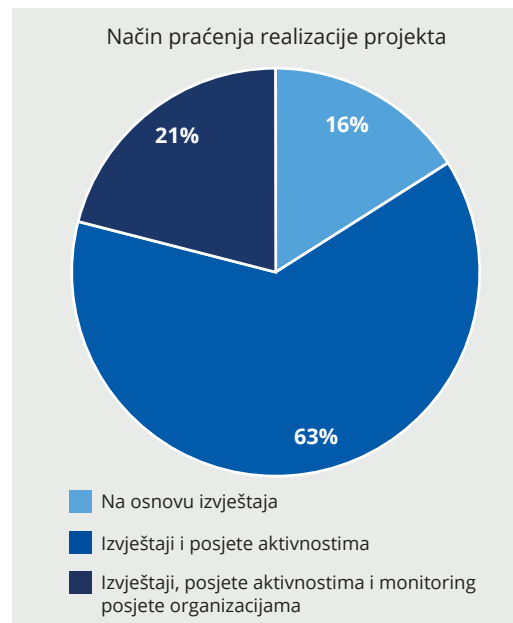
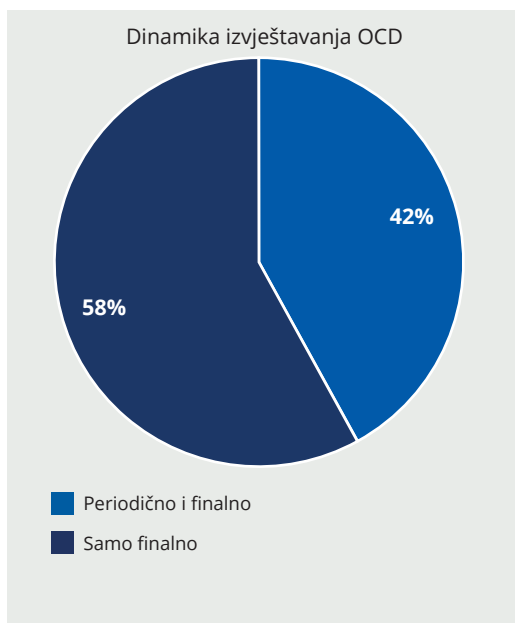
Tabela 1: Pregled izdvajanja i način dodjele sredstava u 2019. godini

	Iznos za OCD	Promjena u odnosu na 2018.	% od ukupnog budžeta	% dodijeljen projektnim pristupom	Linearno	LOD metodologija za boračke organizacije	LOD metodologija za sportske organizacije	Raspon grantova u .000 KM
Banja Luka	2.680.000	↑	2%	25%	NE	DA	DA	od 1 do 20
Bijeljina	1.500.000	↓	3,04%	32,7%	NE	NE	DA	do 5
Brod	389.000	↑	3,73%	26%	DA	NE	NE	od 1 do 30
Centar Sarajevo	942.900	↑	1,79%	64,6%	NE	DA	DA	do 20
Gradačac	833.000	↑	4,25%	28,6%	NE	NE	DA	od 2 do 180
Jablanica	365.700	↓	3,42%	30%	NE	NE	DA	od 1 do 3
Maglaj	461.000	↑	5,17%	76%	DA	DA	DA	od 1 do 60
Modriča	341.500	↓	3,49%	29%	DA	NE	NE	od 10 do 35
Pale	346.800	↓	2,69%	28,8%	DA	NE	NE	/
Rudo	137.000	↓	2,90%	50,9%	DA	NE	DA	od 1,5 do 20
Sokolac	243.000	↓	2,90%	31,2%	DA	NE	DA	/
Stari Grad Sarajevo	332.000	↓	1,39%	28,3%	NE	NE	DA	od 8 do 14
Teslić	531.950	↓	2,89%	30%	DA	NE	DA	/
Tešanj	517.000	↑	2,65%	73,8%	NE	NE	DA	od 1
Travnik	490.000	↑	1,88%	29,3%	NE	NE	NE	od 2 do 8
Trebinje	665.300	↑	2,7%	26%	DA	NE	NE	do 5
Tuzla	2.730.000	↑	4,21%	16%	NE	NE	DA	od 1 do 50
Vitez	326.000	↓	3%	25%	NE	NE	DA	od 1 do 8
Vogošća	490.000	↑	3,44%	58%	NE	DA	DA	od 1,5 do 30

Samo dvije JLS, Rudo i Stari Grad Sarajevo, konsultuju OCD prilikom odabira prioriteta za godišnje javne pozive. Sve JLS u utvrđivanju prioriteta vode se prioritetima integriranih razvojnih strategija ili drugih sektorskih strategija i politika (kultura, sport).

Većina JLS ima razvijenu praksu nadzora nad provođenjem projekata finansiranih iz budžeta. Također, većina JLS ima standardne obrasce za narativno i finansijsko izvještavanje. Šest JLS (Banja Luka, Bijeljina, Centar Sarajevo, Modriča, Stari Grad Sarajevo, Tešanj) zahtijeva od OCD i periodično i finalno izvještavanje o realizaciji projekata, čime osigurava kontinuirano praćenje i mogućnost da se eventualno daju preporuke za unapređenje upravljanja projektom i izvrše korekcije. Većina općina i gradova monitoring vrši kroz izvještaje ili posjete redovnim aktivnostima projekta. Pozitivna je praksa u četiri JLS (Bijeljina, Centar Sarajevo, Rudo i Stari Grad Sarajevo) koje organiziraju namjenske najavljene monitoring posjete finansiranim organizacijama, na osnovu kojih pripremaju izvještaje.

Grafikoni 5 i 6: Dinamika izvještavanja i monitoring realizacije projekata

2.1.1 Primjeri dobre prakse u oblasti Transparentno finansiranje organizacija civilnog društva iz budžeta jedinica lokalne samouprave

U nastavku su izdvojene informacije o praksama pet JLS koje su dobile najveći broj bodova u oblasti Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS. Navedene JLS su ostvarile ovakve rezultate, uglavnom zahvaljujući:

- ▶ povećanju izdvajanja finansijskih sredstava za OCD,
- ▶ dodjeli velikog udjela sredstava za OCD putem projektnog pristupa,
- ▶ jasnim i preciznim uvjetima javnog poziva,
- ▶ povećanju maksimalnog iznosa za pojedinačne projekte i dodjeli sredstava znatno manjem broju projekata od ukupnog broja prijavljenih, odnosno najkvalitetnijim projektima,
- ▶ dužem trajanju realizacije projekata (do 12 mjeseci),
- ▶ postojanju konsultacija sa OCD o prioritetima javnog poziva,
- ▶ dobrim praksama podrške udruženjima i nadzora nad primjenom njihovih projekata.

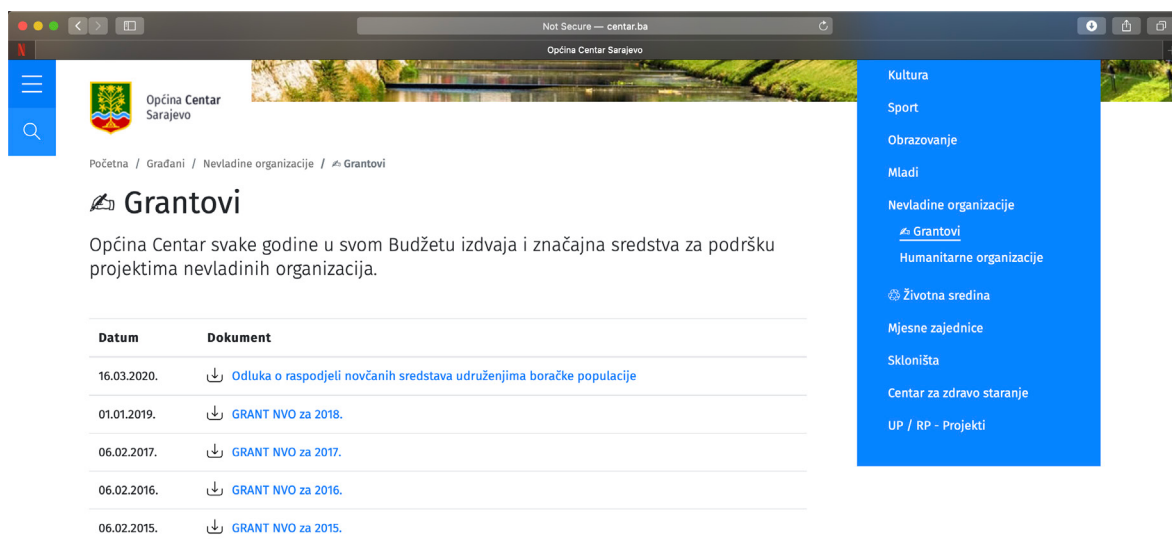
Iako JLS ne pripremaju izvještaje o efektu projekata OCD, poduzetim mjerama povećava se vjerovatnoća da udruženja, zahvaljujući odobrenim sredstvima, mogu realizirati projekte koji će donijeti značajnije promjene i koristi za njihove korisnike, odnosno za lokalnu zajednicu.

Općina Centar Sarajevo

Općina Centar Sarajevo kontinuirano napreduje na polju dodjele sredstava OCD, dosljedno primjenjujući LOD metodologiju, a u 2019. godini bilježi povećanje sredstava za OCD.

Sredstva se dodjeljuju na osnovu Odluke o načinu odabira projekata nevladinih organizacija po LOD metodologiji („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 10/18), te na osnovu Pravilnika o sufinansiranju projekata organizacija civilnog društva ugovorenih iz programa i fondova Evropske unije („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 25/18).

Općina Centar Sarajevo većinu svojih sredstava za OCD dodjeljuje putem javnog poziva

The screenshot shows the website of Općina Centar Sarajevo. The main navigation menu on the right includes: Kultura, Sport, Obrazovanje, Mladi, Nvladine organizacije, Grantovi (highlighted), Humanitarne organizacije, Životna sredina, Mjesne zajednice, Skloništa, Centar za zdravo staranje, and UP / RP - Projekti. The 'Grantovi' section is active, displaying a table of grant documents.

Datum	Dokument
16.03.2020.	Odluka o raspodjeli novčanih sredstava udruženjima boračke populacije
01.01.2019.	GRANT NVO za 2018.
06.02.2017.	GRANT NVO za 2017.
06.02.2016.	GRANT NVO za 2016.
06.02.2015.	GRANT NVO za 2015.

Općina je u 2019. godini značajno povećala procenat izdvajanja za OCD za više od 15% u odnosu na 2018. godinu, odnosno na 942.900 KM. Povećani su minimalni iznosi granta (sa 5.000 KM na 10.000 KM) i maksimalni iznosi (sa 15.000 KM na 20.000 KM). Maksimalno trajanje projekata je šest mjeseci.

Oko 65% sredstava koja se izdvajaju za OCD općina dodjeljuje putem konkurentskog javnog poziva, odnosno projektnim pristupom. Sredstva se dodjeljuju najbolje rangiranim projektima do iznosa predviđenog za finansiranje OCD. U 2019. godini odobreno je 26 projekata od ukupno 83 prijavljena projekta. Visok procenat sredstava koja dodjeljuje putem LOD metodologije pokazuje opredijeljenost općine, njenog rukovodstva, kao i osoblja koje provodi javne pozive da se sredstva za OCD dodjeljuju transparentno i po unaprijed definiranim kriterijima a u skladu sa strateškim dokumentima i identificiranim potrebama građana.

Kao što je već u tekstu navedeno, sve JLS iz Grupe 2 su u skladu sa preuzetim obavezama koje proizlaze iz učešća u ReLOaD projektu trebale prvi put objaviti javni poziv primjenjujući LOD metodologiju u 2019. godini. Međutim, Općina Centar Sarajevo je prepoznala prednosti dodjele sredstava za OCD putem projektnog pristupa i javni poziv koji je objavila 2018. godine provela je primjenjujući LOD metodologiju.

Općina Centar Sarajevo ima i praksu sufinansiranja projekata OCD koji su ugovoreni iz fondova EU, što značajno organizacijama može olakšati zatvaranje finansijske konstrukcije EU projekta koja obično zahtijeva sufinansiranje iz drugih izvora od pet ili više procenata od ukupnog iznosa. Na osnovu Pravilnika o sufinansiranju projekata, Općina Centar Sarajevo može dodijeliti sredstva za sufinansiranje provođenja pojedinog projekta do iznosa 40.000 KM, a najviše do 50% ukupnog iznosa obaveznog sufinansiranja nosioca projekta i/ili partnera u projektu. Sredstva se dodjeljuju putem javnog poziva i u okviru prioritetnih tematskih oblasti koje utvrđuje općina.

OCD koje dobiju sredstva iz općinskog budžeta na raspolaganju je priručnik za provođenje projekata po LOD metodologiji koja opisuje procese i pravila koja korisnici grantova treba da slijede u realizaciji, praćenju i izvještavanju, kao i pri osiguranju vidljivosti projekta.

Općina vrši nadzor nad realizacijom projekata putem narativnih i finansijskih izvještaja koji se dostavljaju na standardiziranim obrascima za izvještavanje. Povremeno, općinski službenici posjećuju OCD korisnike granta, pri čemu se na terenu uvjeravaju u efikasnost i efektivnost provođenja projekta, te imaju priliku da ukažu na eventualne nedostatke i zatraže unapređivanje rada OCD.

Općina Stari Grad Sarajevo

Općina Stari Grad Sarajevo prakticira dodjeljivanje grantova po LOD metodologiji i projektnim pristupom, odobravanjem manjeg broja projekata veće pojedinačne vrijednosti. U 2019. godini izdvajanja za OCD su smanjena za 1,75% (smanjena na 337.000 KM u 2019. godini, u odnosu na 343.000 KM u 2018. godini).

Općina projektnim pristupom i LOD metodologijom dodjeljuje sredstva udruženjima građana i sportskim organizacijama, dok se sredstva boračkim organizacijama po LOD metodologiji ne primjenjuje.

Općina Stari Grad Sarajevo: Ažuriranje Baze podataka o organizacijama civilnog društva

Jedna je od rijetkih JLS koja prije raspisivanja javnog poziva organizira konsultacije sa OCD o prioritetima koji će se finansirati kroz javne pozive. OCD su pozvane da elektronskim putem dostave prijedloge oblasti i podoblasti koje smatraju prioritetnim za finansiranje. Oblasti trebaju biti u vezi sa prioritetima definiranim općinskom strategijom razvoja.

Općina organizira „otvorene dane“ radi informiranja OCD o pravilima i uvjetima poziva. Maksimalan iznos finansiranja je 14.000 KM, dok je moguće trajanje projekta do osam mjeseci.

Općina Stari Grad Sarajevo ima izuzetno dobro razvijen monitoring sistem, koji je nakon učešća u LOD projektu usvojila i dalje redovno primjenjuje za sve projekte finansirane kroz javni poziv. Ovo podrazumijeva redovne monitoring posjete svaka dva mjeseca za sve OCD projekte, sačinjavanje monitoring izvještaja, isplatu sredstava u više tranši, gdje potrošnja prve tranše i uredan monitoring izvještaj podrazumijevaju uplatu sljedeće tranše i slično.

Grad Banja Luka

Grad Banja Luka izdvaja se među partnerskim JLS zbog značajnog povećanja sredstava u budžetu za finansiranje OCD te dobre prakse u nadzoru nad realizacijom projekata OCD.

U 2019. godini izdvajanja za OCD su povećana na 2.683.500 KM, što je povećanje od 4,90% u odnosu na 2.552.000 KM, koliko je izdvojeno u 2018. godini.

OCD se za sredstva mogu prijaviti na javne pozive za sufinansiranje projekata udruženja građana, projekata kulturno-umjetničkog stvaralaštva, projekata sportskih organizacija, projekata u oblasti turizma i projekata u oblasti boračko-invalidske zaštite. Postupak javnog poziva, uvjeti i kriteriji za dodjelu sredstava propisani su Pravilnikom o sufinansiranju projekata udruženja građana putem javnog poziva („Službeni glasnik Grada Banja Luka“, broj: 06/17). Sredstva se, osim u slučaju boračkih organizacija, dodjeljuju samo najbolje ocijenjenim projektnim prijedlozima.

Grad Banja Luka povećao je i maksimalni iznos koji se može izdvojiti po projektu sa 8.000 KM u 2018. godini na 20.000 KM u 2019. godini. Projekti se mogu realizirati u periodu do 12 mjeseci. Od 2019. godine Grad Banja Luka organizira obuke za pisanje projektnog prijedloga, kao vid podrške za OCD da bi se mogli pripremiti i prijaviti na javni poziv za dodjelu sredstava, a kada javni poziv bude objavljen, organiziraju se info-dani na kojima se zainteresirana udruženja informiraju o uvjetima i procedurama prijave.

Grad Banja Luka: Povećanje izdvajanja sredstava za realizaciju projekata organizacija civilnog društva

Not Secure — banjaluca.rs.ba

Резултати буџета више средстава за projekte НВО сектора - Град Бана Лука

Dobrodošli u Banju Luku Mapa projekata Linkovi ISO 9001:2015 Čitanka Latinka English

TPAA SARAJEVO CITY OF BANJA LUKA Početna Gradonačelnik Uprava Građani Privreda Usluge Posjetioci Pres Q

04.04.2019.

Rebalansom budžeta više sredstava za projekte NVO sektora

Predstojećim rebalansom gradskog budžeta, biće izdvojeno više sredstava za realizaciju projekata organizacija civilnog društva koji se odnose na djecu, mlade i osobe starije životne dobi. Zaključak je ovo panel diskusije koja je održana drugog dana strateškog savjetovanja Gradske uprave u Tesliću.

– Očekujem da ćemo kroz rebalans obezbijediti dodatna sredstva i da će NVO sektor biti partner Gradu u realizaciji tih projekata. Drugi segment današnjih razgovora odnosi se na dogovor sa poslovnim zajednicom, a ta debata je imala za cilj da preispita postojeće tržište radne snage gdje imamo deficit pojedinih zanimanja. Za taj proces su zainteresovane škole i trebalo bi da idemo u transformacije programa i opremanje srednjih stručnih škola, pogotovo za kadar koji nedostaje na tržištu. Očekujemo da će se u narednim godinama samo pogoršavati situacija na tržištu radne snage i da ćemo imati dvije suprotne tendencije. Sa jedne strane, sve veći nedostatak radnika, a sa druge strane nezadovoljstvo onih koji su nezaposleni zbog neadekvatne kvalifikacione strukture – izjavio je Radojičić.

Ilija Trinić, iz nevladine organizacije „Perpetuum mobile“, izrazio je zadovoljstvo današnjim sastankom, jer je, kako kaže, pokazana otvorenost Grada za dijalog sa organizacijama civilnog društva.

– U tranzicionim zemljama je jako važna mogućnost zajedničkog djelovanja organizacija civilnog društva i javne uprave. Zaključili smo da ćemo u narednom periodu poboljšati kvalitet usluga građanima, prije svega različitih kategorija mladih, zatim ljudi starije životne dobi i djece. Ključni akteri će biti organizacije civilnog društva, a danas smo dobili uvjerenja da će rebalansom budžeta biti odvojena značajna sredstva za ove potrebe – rekao je Trinić.

Aleksandra Štrbac iz organizacije „Zdravo da ste“, pozdravila je stvaranje novih okvira za saradnju između Grada i NVO sektora.

– Nadamo se da će rezultat te saradnje biti uspostavljanje omladinskog sektora i njegov rast i razvoj, jer ga trenutno u Banjoj Luci nemamo. Nadam se da će i mladi ljudi biti inspirirani da se više uključe i doprinesu razvoju te da će imati koristi od toga, odnosno da kroz aktivnosti i angažovanje unapređuju svoj život cijele zajednice – naglasila je Aleksandra Štrbac.

Iz gradskog Savjeta za ekonomska pitanja i razvoj poručuju da već dvije godine rade na dva kolosijeka sa poslodavcima i školama.

Resorna gradska odjeljenja prate provođenje projekata OCD putem periodičnih i finalnih programskih (narativnih) i finansijskih izvještaja. Grad je standardizirao obrasce za programsko i finansijsko izvještavanje. Povremeno, nadzor nad realizacijom projekata vrši se i odlaskom na teren, odnosno posjetama organizacijama ili određenim aktivnostima projekta.

Općina Rudo

Općina Rudo je za kratko vrijeme napravila veliki napredak u razvijanju projektnog pristupa dodjeli sredstava i praćenju provođenja projekata putem posjeta organizacijama i mjestima realizacije projekata.

Rudo: Usvojena Odluka o dodjeli sredstava organizacijama civilnog društva

Općina Rudo dodjeljuje oko 51% sredstava namijenjenih OCD putem LOD metodologije, odnosno projektnog pristupa. Sredstva se dodjeljuju na osnovu Odluke o načinu odabira projekata nevladinih i neprofitnih organizacija po LOD metodologiji („Službeni glasnik Općine Rudo“, broj: 5/18). Prije objavljivanja javnog poziva, općina na sastanku konsultuje OCD o prioritetima za finansiranje projekata. Prioriteti se definišu unutar oblasti koje su određene Strategijom razvoja Općine Rudo

OCD se o pravilima i uvjetima javnog poziva informiraju tokom „otvorenog dana“ o javnom pozivu.

Maksimalni iznos granta je 20.000 KM, pri čemu je u 2019. godini ovaj iznos dobila jedna organizacija, dok su ostalim organizacijama dodijeljeni grantovi do 6.000 KM. Finansirani projekti moraju se realizirati do kraja tekuće godine, što je u odnosu na datum donošenja odluke značilo maksimalno devet mjeseci.

Općina Rudo razradila je Smjernice za podnosioc prijedloga projekata i odabir projekata, kao i obrasce za izvještavanje, na osnovu prijedloga definiranih LOD metodologijom.

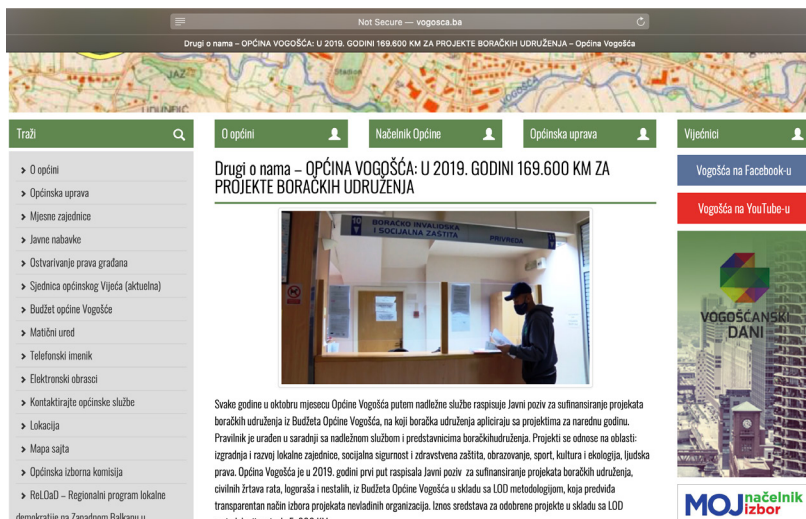
Općina vrši nadzor nad realizacijom projekata putem monitoring posjeta organizacijama i kroz finalne programske i finansijske izvještaje.

Općina Vogošća

Općina Vogošća izdvaja se značajnim povećanjem izdvajanja budžetskih sredstava za OCD. U 2019. godini za rad i projekte OCD bilo je namijenjeno 514.000 KM, odnosno sredstva su povećana za čak 26,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Skoro 60% sredstava dodjeljuje se na osnovu javnog poziva i primjenom LOD metodologije. Na ovaj način se od 2019. godine dodjeljuju sredstva i za boračke i sportske organizacije. Najviše sredstava izdvaja se za sportske organizacije.

Općina Vogošća: U 2019. godini 169.600KM za projekte boračkih udruženja na projektnoj osnovi

Maksimalan iznos granta za udruženja je 30.000 KM, pri čemu su grantovi ove visine dodjeljivani sportskim udruženjima, dok su grantovi za ostala udruženja bili znatno manji i kretali su se do 10.000 KM. Trajanje projekata je ograničeno na najviše deset mjeseci.

OCD podnose finalni programski i finansijski izvještaj o realizaciji projekta, a povremeno službenici općine posjećuju odabrane aktivnosti radi praćenja

2.2 Rezultati u oblasti Uključivanje građana i organizacija civilnog društva u procese donošenja odluka na lokalnom nivou

Javnost rada i informisanje: Dostavljeni podaci u oblasti Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka pokazuju da sve JLS koriste internet stranicu kao osnovni način komunikacije sa građanima i OCD, a uz nju i druge medije za komunikaciju.

Analizom je posmatrana dostupnost ključnih dokumenata od značaja za građansko učešće i učešće OCD u donošenju odluka. Analizirano je da li su na internet stranici (engl. home page) lako dostupni linkovi na sljedeće dokumente: strategija razvoja sa operativnim planovima i izvještajima, budžet i izvještaji o izvršenju budžeta, budžet za građane kojima se na jednostavan i zanimljiv način prikazuju planovi JLS, te godišnji plan rada gradonačelnika, odnosno načelnika. Ključni kriterij je bio da link jasno upućuje na traženi dokument i da je dokument ili podstranica na kojoj se on nalazi lako dostupan (jednim klikom).

Tabela 2: Dostupnost ključnih dokumenata na internet stranici JLS

	Strategija razvoja	Budžet za tekuću godinu	Izvještaji o realizaciji strategije razvoja	Izvještaji o izvršenju budžeta	Budžet za građane i infografike	Godišnji plan gradonačelnika/ načelnika
Banja Luka	•	•	•	•	•	
Bijeljina	•	•	•	•	•	•
Bratunac	•	•	•			
Brod	•	•	•			
Centar Sarajevo	•	•	•	•	•	
Gradačac	•	•	•	•	•	•
Jablanica	•	•				
Kakanj	•	•	•	•		
Maglaj	•	•	•			
Modriča	•	•				•
Pale	•	•		•		
Rudo	•		•			
Sokolac	•	•				
Stari Grad Sarajevo		•		•	•	•
Teslić	•	•	•		•	
Tešanj	•	•	•	•	•	•
Travnik	•	•	•	•		•
Trebinje	•	•	•	•		
Tuzla	•	•	•	•	•	•
Vitez	•					
Vogošća		•		•		

Osim toga, općine i gradovi navode da su na internet stranicama dostupni e-registri administrativnih postupaka, kao i procedure i obrasci za podnošenje zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

U odgovorima partnerskih JLS malo je informacija o prilagođavanju ili osmišljavanju novih medija za komunikaciju sa osobama s invaliditetom. Pristupačnost informacija jedna je od obaveza koju nalaže Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom, kao i domaći zakonski okvir. Iako su internet stranice i publikacije dostupne osobama s oštećenjem sluha, a slijepe i slabovidne osobe mogu pristupiti dijelu sadržaja internet stranica putem vlastitih

softvera, Općina Maglaj, Grad Bijeljina i Općina Stari Grad Sarajevo naveli su da su u toku ili uskoro planiraju obuke određenog broja službenika za korištenje znakovnog jezika da bi se olakšala komunikacija sa osobama sa oštećenjem sluha, dok su u Općini Travnik dva službenika osposobljena za komunikaciju znakovnim jezikom. U okviru Projekta općinskog ekološkog i ekonomskog upravljanja (MEG), koji je provodio UNDP, uz podršku Vlade Švicarske, publikacije budžet za građane i infografike su prilagođene za softver koji koriste slijepe i slabovidne osobe (Teslić, Tešanj, Gradačac).

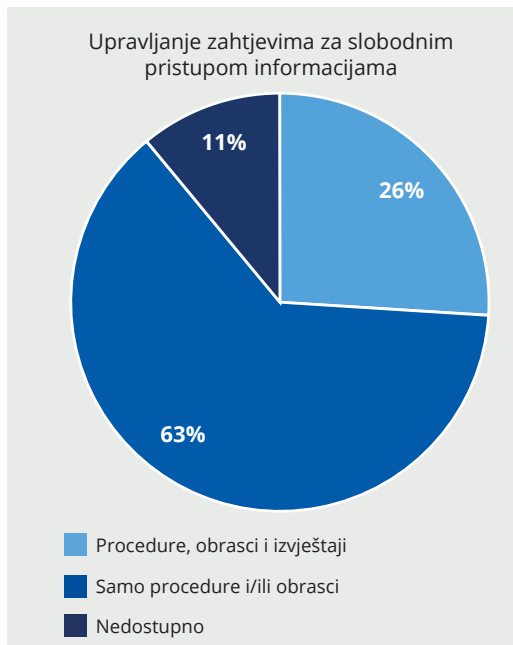
U pojedinim općinama i gradovima razvijen je raznolik spektar mehanizama komunikacije (Banja Luka, Bijeljina, Centar Sarajevo, Kakanj, Maglaj, Trebinje i drugi), a većina ih koristi informativne biltene, medije i društvene mreže.

Tabela 3: Mediji koje JLS koriste u komunikaciji sa građanima

	Štampani ili elektronski bilten	Viber zajednica	Medijski prenosi	Sistem 48/72	Društvene mreže	Internet i mobilne aplikacije	Pitajte gradonačelnika/ načelnika	Prijava sumnje na korupciju (internet)
Banja Luka	•	•	•	•	•	•	•	•
Bijeljina	•		•	•	•	•	•	•
Bratunac	•							•
Brod			•		•		•	•
Centar Sarajevo	•		•		•	•	•	•
Gradačac			•	•	•	•	•	•
Jablanica				•		•	•	
Kakanj			•	•	•	•	•	•
Maglaj	•		•	•	•	•	•	•
Modriča	•				•			•
Pale	•				•			•
Rudo			•		•	•	•	•
Sokolac	•		•		•		•	•
Stari Grad Sarajevo	•			•	•	•		•
Teslić	•				•	•	•	•
Tešanj	•		•	•	•	•	•	•
Travnik	•			•	•		•	•
Trebinje	•	•	•	•	•	•	•	•
Tuzla			•	•	•			•
Vitez					•		•	
Vogošća			•		•		•	

Kada je riječ o slobodi pristupa informacijama, posmatrano je da li JLS imaju lako dostupna uputstva/procedure i obrasce, kao i da li redovno izrađuju izvještaje o postupanju po zahtjevima građana. Sve navedene uvjete ispunjava pet JLS (Bijeljina, Centar Sarajevo, Maglaj, Teslić i Tuzla), dok ostali ispunjavaju bar jedan od navedenih zahtjeva ili o ispunjenju zahtjeva nisu dostavile informacije. U dvije općine procedure i informacije o ovoj oblasti su dostupne samo na direktan zahtjev u općinskoj upravi, dok na internet stranici nema nikakvih informacija o tome (Brod i Sokolac).

Grafikon 7: Upravljanje zahtjevima za slobodan pristup informacijama

Učešće građana i OCD u radu općinskog vijeća i radnim tijelima gradonačelnika / načelnika:

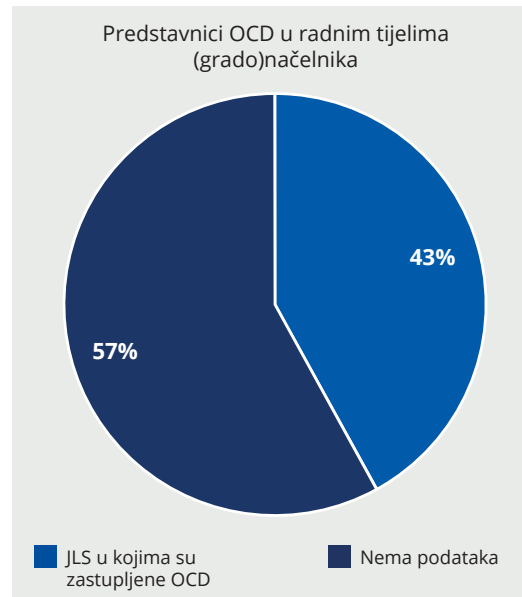
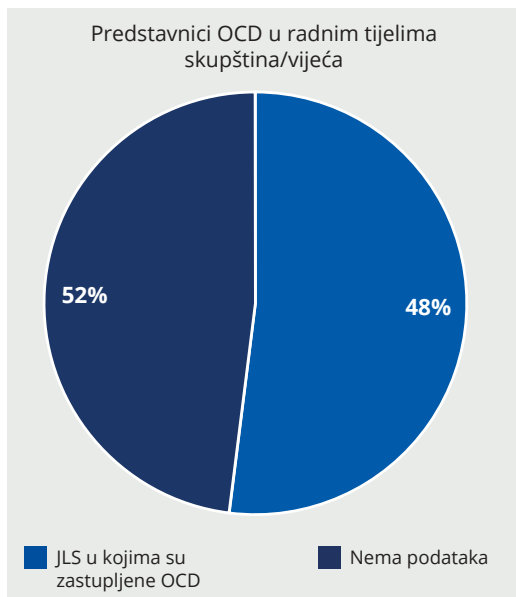
Kada je riječ o komunikaciji sa općinskim vijećima i vijećnicima, ona nije u tolikoj mjeri sistemski uređena. Postoje mediji za komunikaciju putem kojih im se mogu postaviti pitanja (mailom, podneskom ili direktno rukovodstvu vijeća). Komunikacija se najčešće odvija u privatnim kontaktima između vijećnika i građana, a neki od ovih upita se postave i tokom sjednica vijeća kao vijećnička pitanja. U tom slučaju i građani dobiju odgovor na ova pitanja. Poslovnici o radu uglavnom predviđaju obavezu vijećnika da prisustvuju zborovima građana, ali podaci o takvoj praksi i njenim rezultatima nisu dostavljeni. Tek pojedine JLS uvele su „građanski sat“ kao sistemski i službeni kanal komunikacije sa građanima u određenom terminu (Gradačac, Maglaj, Tešanj), a neka vijeća učinila su dostupnim mail adrese vijećnika (Banja Luka, Bijeljina, Tešanj). Odgovori na pitanja građana i vijećnička pitanja dostupni su putem internet stranice javnosti u malom broju slučajeva.

Akti većine vijeća predviđaju mogućnost učešća vanjskih članova u radnim tijelima, a postojanje prakse učešća OCD u članstvu radnih tijela potvrdilo je jedanaest JLS, dostavljanjem dokumentacije o članstvu u odborima i komisijama. Učešće ranjivih grupa u ovim tijelima potvrđeno je u sedam vijeća (Banja Luka, Bijeljina, Gradačac, Rudo, Tešanj, Trebinje i Tuzla). Rad vijeća prema statutima i poslovnicima je javan i sva omogućavaju u skladu sa tehničkim i prostornim mogućnostima prisustvo sjednicama na zahtjev. Ipak, postoji i naprednija praksa uključivanja OCD u rad vijeća, poput akreditiranja OCD za praćenje rada komisija vijeća (Banja Luka). Pojedina vijeća materijale za sjednice čine dostupnim putem internet stranice ili ih dostavljaju direktno mjesnim zajednicama i OCD.

Kada je riječ o radnim tijelima gradonačelnika, odnosno načelnika, devet JLS dostavilo je podatke o učešću OCD u radnim tijelima (Banja Luka, Bijeljina, Brod, Centar Sarajevo, Maglaj, Modriča, Tešanj, Trebinje, Tuzla), a radi se o raznovrsnom spektru radnih tijela, od partnerstava za lokalni razvoj, do specifičnih tematskih komisija za socijalna pitanja, obrazovanje, turizam i sl. Pet od navedenih općina i gradova potvrdilo je i učešće ranjivih grupa u ovim tijelima.

Osiguranje ravnopravnosti spolova rijetko je kriterij prilikom formiranja radnih tijela. Zakon o ravnopravnosti spolova u BiH predviđa najmanje učešće 40% manje zastupljenog spola da bi se učešće u odlučivanju smatralo ravnopravnim. Ispunjenje ovog kriterija potvrđeno je u jednom radnom tijelu u Banjoj Luci (od pet za koje su dostavljeni podaci), te četiri radna tijela u Bijeljini, gdje je u potpunosti ili približno ostvaren ovaj kriterij (Partnerska grupa za društveni razvoj – 48% učešće muškaraca, Radna grupa za obrazovanje i zapošljavanje – 40% učešće žena, Radno tijelo za građanske inicijative – 38% učešće muškaraca, Koordinaciono tijelo za Strategiju razvoja grada – 38% učešće žena) ili u Maglaju u Grupi za društveni razvoj u okviru lokalnog razvojnog partnerstva (ravnomjerna zastupljenost oba spola) i Radne grupe za izradu strategije razvoja turizma (deset žena i devet muškaraca) i Trebinju (Radna grupa za izradu akcionog plana zapošljavanja – pet žena i šest muškaraca). U jednom broju rješenja primjetan je vrlo mali broj žena u vijećima za ekonomski razvoj i sport. Treba napomenuti i da su pojedine JLS kao argument dostavile rješenja tijela u čijem članstvu su uglavnom žene (obično radna tijela za socijalna pitanja), što se nije moglo uzeti u obzir jer se kriterij odnosi na ravnopravnu zastupljenost oba spola.

Grafikoni 8 i 9: Učešće OCD u radnim tijelima skupština i gradonačelnika, odnosno načelnika

Komunikacija sa OCD: Sve partnerske JLS vode evidenciju ili baze podataka o OCD koje su registrirane na području njihove općine, odnosno grada i redovno ili povremeno održavaju sastanke s predstavnicima OCD (podaci za Općinu Vogošća nisu dostupni). Pojedine općine i gradovi objavljuju informacije o projektima OCD na svojim internet stranicama.

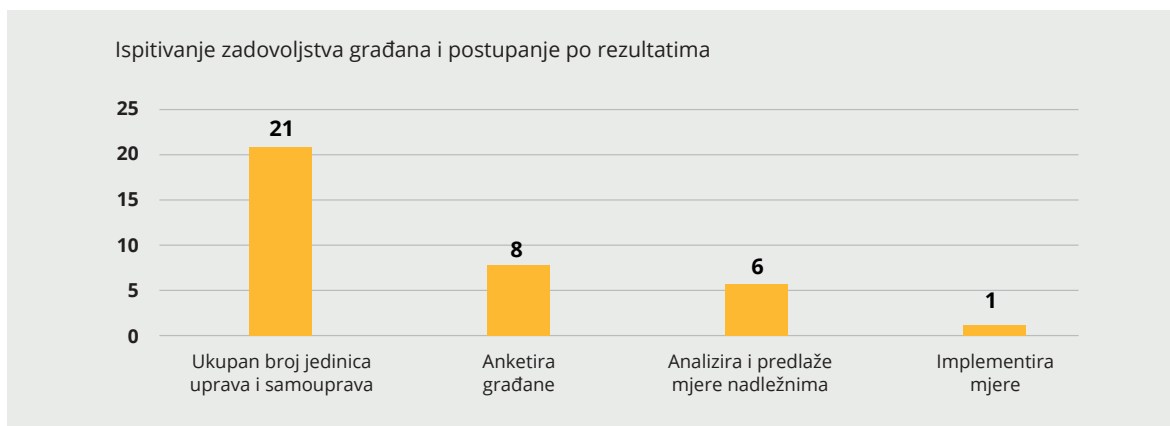
Nekoliko JLS navelo je i zajedničku realizaciju inicijativa sa OCD koje se odnose na uređenje grada, izgradnju dječijih igrališta, biciklističkih staza, obnovu planinarskog doma, kvalitet života građana starije životne dobi, podršku osobama s invaliditetom i djeci sa poteškoćama u razvoju, zaštitu okoliša, te različite privredne i kulturne manifestacije (Banja Luka, Bijeljina, Centar Sarajevo, Gradačac, Pale, Rudo, Tešanj, Trebinje).

Postojanje procedura i praksi za učešće građana: Učešće građana u donošenju odluka propisano je statutima i drugim aktima (pravilnicima i odlukama koje reguliraju specifične oblike učešća građana). Sve JLS organiziraju zakonom obavezne javne rasprave (statut, budžet, prostorno-planska dokumentacija). Osim toga, pojedine općinske i gradske uprave dostavile su podatke o organiziranju namjenskih tematskih konsultacija o drugim aktima i pitanjima od javnog interesa, a omogućavaju i konsultacije o aktima elektronskim putem – postavljanjem nacrtu akata na internet stranicu i omogućavanjem dostavljanja komentara putem maila (Banja Luka, Bijeljina, Centar Sarajevo, Rudo, Stari Grad Sarajevo, Tešanj, Trebinje, Vitez). Sve JLS omogućavaju podnošenje pritužbi, pohvala i sugestija u vezi sa radom javne uprave.

Kada je riječ o povratnoj informaciji građanima, informacija o prihvaćenim prijedlozima na javnim raspravama nalazi se u izvještaju o organiziranoj javnoj raspravi sa obrazloženjima i u obrazloženju akata koji se razmatraju na sjednicama vijeća. Povratna informacija na podnesene inicijative dostavlja se direktno podnosiocu. Također, kroz elektronske vidove komunikacije (sistem 48/72 sata, pritužbe i sugestije) pojedina rješenja omogućavaju uvid u postupanje JLS u vezi sa podnesenom pritužbom. Pritužbe i sugestije podnesene u kancelarijama za rad sa građanima se uglavnom analiziraju i zaključci se dostavljaju gradonačelniku, odnosno načelniku općine ili nadležnoj organizacionoj jedinici, s tim da je broj pritužbi podnesenih na taj način relativno mali.

Neke JLS provode ankete (Bijeljina, Centar Sarajevo, Gradačac, Maglaj, Teslić, Tešanj, Trebinje, Tuzla) i analiziraju podatke, izrađuju izvještaje, te zaključke dostavljaju općinskom, odnosno gradskom rukovodstvu, nadležnim organizacionim jedinicama, komunalnim preduzećima i ustanovama. Neke JLS definiraju i mjere za postupanje i prate njihovu realizaciju (Bijeljina, Centar Sarajevo, Gradačac, Tešanj, Trebinje, Tuzla), a Grad Bijeljina izvijestio je i o realizaciji konkretnih mjera i projekata za unapređivanje oblasti ispitivanih anketom.

Grafikon 10: Anketiranje građana, analiza i postupanje po nalazima (na osnovu dostavljenih informacija)

JLS ne vode rodno osjetljivu statistiku o učešću građana u donošenju odluka.

Pored toga što veliki broj JLS ima mogućnost online provjere statusa njihovog predmeta, neke JLS su razvile i druge online alate koji će unaprijediti rad službi i komunikaciju sa građanima. Tako npr. Općina Kakanj ima uspostavljen e-matičar - online sistem za prijavu vjenčanja, Općina Centar Sarajevo je u procesu razvoja alata e-beba koji će pomoći roditeljima da bez velikih administrativnih procedura, jednostavno i uz manje troškove prijave svoje novorođenče i dobiju odgovarajuće dokumente.

2.2.1 Primjeri najbolje prakse u oblasti Uključivanje građana i organizacija civilnog društva u procese donošenja odluka na lokalnom nivou

U nastavku su izdvojene odabrane informacije o praksama pet JLS koje su dobile najveći broj bodova u oblasti Uključivanje građana i OCD u procese donošenja odluka na lokalnom nivou. Ovakvi rezultati ostvareni su uglavnom zahvaljujući:

- ▶ velikom broju medija za informiranje građana,
- ▶ velikom broju medija za komunikacije sa OCD i građanima u donošenju odluka,
- ▶ davanju povratne informacije građanima o datim sugestijama i pokrenutim inicijativama,
- ▶ dostupnosti informacija na zvaničnoj internet stranici JLS i postojanju elektronskih medija za komunikacije i mobilnih aplikacija,
- ▶ postojanju medija za komunikacije i mehanizama učešća OCD i građana u donošenju odluka općinskih vijeća.

Grad Bijeljina

Grad Bijeljina koristi različite medije za informiranje građana o svojim aktivnostima i uslugama (štampani bilten, internet stranicu, naloge na društvenim mrežama – Facebook, Twitter, Instagram, mobilne aplikacije). Mediji redovno izvještavaju o aktivnostima grada, a sa jednom od lokalnih TV stanica se, nakon procesa javne nabavke, sklapa ugovor na godišnjem nivou za snimanje osam tematskih reportaža/emisija o aktuelnim projektima i aktivnostima gradske uprave, s ciljem boljeg informiranja građana.

Osim mogućnosti prijave i zahtjeva nadležnim službama, građanima su na raspolaganju i elektronske aplikacije i kanali, poput: „Sistem 48“ za prijavu komunalnih problema, servis Pitajte gradonačelnika, E-matičar za traženje izvoda iz matičnih knjiga i online registar administrativnih postupaka.

Od ukupno 17 radnih tijela općinskog vijeća (komisije, odbori, vijeća), 11 radnih tijela u svom sastavu ima predstavnike civilnog društva⁴. Predstavnici OCD i ranjivih grupa uključeni su i u rad savjetodavnih tijela gradonačelnika.

⁴ Predstavnici ranjivih grupa uključeni su u rad Odbora za poljoprivredu (predstavnik povratnika), Heraldike komisije (predstavnik povratnika), Odbora za mjesne zajednice (predstavnik OSI), Odbora za kulturu (predstavnik povratnika i predstavnik izbjeglih i raseljenih osoba), Komisije za mlade (predstavnik izbjeglih i raseljenih osoba) i Komisije za ravnopravnost spolova (predstavnik borbe za prava žena).

Ono što posebno izdvaja Grad Bijeljina u odnosu na druge ReLOaD partnerske JLS jeste uspostavljena praksa redovnog online anketiranja građana o aktuelnim pitanjima koja su značajna za unapređivanje kvaliteta života u toj lokalnoj zajednici. U 2019. godini provedeno je osam anketa sa više od 5.000 građana. Kroz analizu anketa identificirani su prioriteti, od kojih je neke gradska uprava već realizirala, a ostale uvrstila u svoje planove rada. Na službenoj internet stranici Grada Bijeljina postavljene su analize svih anketa koje su realizirane sa građanima.

Neke od provedenih anketa su:

Urbana mobilnost – Zadovoljstvo građana pješačkom i biciklističkom infrastrukturom u gradu – provedena u septembru 2019. godine. U anketi je učestvovalo 1.015 građana. Rezultat ankete: Pilot-projekt – izgrađeno 360 m savremene biciklističke staze sa jasnom saobraćajnom signalizacijom; nabavljeno 13 parking-postolja za bicikle koji su postavljeni ispred devet javnih institucija (realizirano: decembar 2019).

Anketa sa mladima – Trend odlaska mladih – provedena u aprilu 2019. godine. U anketi je učestvovalo 100 mladih. Organizirane su radionice sa mladima, definirani prioriteti bazirani na rezultatima ankete i date preporuke Gradu Bijeljina kako unaprijediti kvalitet života mladih. Rezultat: Organizirana poduzetnička obuka, podržano osnivanje deset novih biznisa iz budžeta Grada Bijeljina.

Grad Bijeljina: Analize provedenih anketa su javno dostupne putem web-stranice Grada

The screenshot shows the official website of the City of Bijeljina. At the top, there is a navigation bar with links: Актуелно, Водич, Документи, Градоначелник, Градска управа, Скупштина, Контакт. Below the navigation bar is a banner for the official internet presentation of the City of Bijeljina. The main content area features a section titled "Учешће грађана у процесу доношења одлука - анализе анкета" (Citizen participation in the decision-making process - analysis of polls). Below this title is a table listing various polls and their results.

Анализа анкете о шеталишту поред Дашнице - новом туристичком бренду Града	129.9KB
Анализа анкете о ставовима грађана о затварању центра Бијељине за саобраћај моторних возила	474.12KB
Анализа анкете са студентима "Да ли је БиХ њихова будућност?"	691.11KB
Анализа резултата анкетања становника Града Бијељина у склопу обилежавања Европске седмице мобилности	424.87KB
Анализа анкетног упитника за привреднике Града Бијељина	473.26KB
Грађанском иницијативом до бољег квалитета живота	423.95KB
Сајам средњих школа и занимања - анализа анкете	528.42KB

Gradska uprava Grada Bijeljina redovno ažurira bazu podataka OCD, organizira tematske sastanke sa civilnim društvom i razmatra njihove inicijative. Tako je u gradskom parku u Bijeljini, uz partnerstvo Gradske uprave Grada Bijeljina, Rotari kluba i privatnog sektora izgrađeno inkluzivno igralište za djecu sa poteškoćama u razvoju i bez poteškoća u razvoju, a izgrađena je i javna česma prilagođena osobama sa invaliditetom i sa pristupom za kućne ljubimce.

Prilikom usvajanja strateških ili planskih dokumenata (budžet, strategija razvoja, urbanistički plan...), kao i prilikom rješavanja

pitanja od važnosti za sve građane (npr. prolazak autoputa kroz Semberiju; izgradnja nasipa za zaštitu od poplava), Grad Bijeljina organizira javne rasprave za zainteresirane, odnosno ciljne grupe. Za javne rasprave redovno se objavljuje informacija putem lokalnih novina, portala, na internet stranici Grada Bijeljina, kao i putem poziva u pisanoj formi.

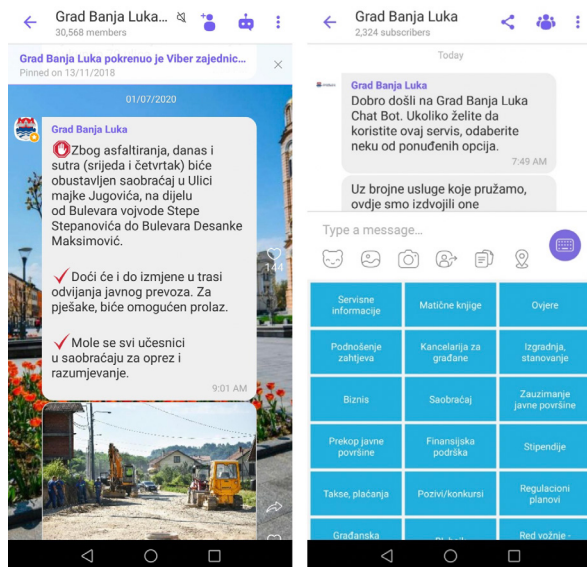
Tokom procesa revizije Strategije razvoja Grada Bijeljina, da bi se ona uskladila sa ciljevima održivog razvoja/Agendom 2030, organizirane su široke konsultacije sa predstavnicima OCD, privatnim sektorom, akademskom zajednicom, institucijama i organizacijama u oblasti kulture, sporta, turističkim organizacijama, mjesnim zajednicama, javnim ustanovama i preduzećima. Na sastancima su se usaglašavali strateški fokusi i ciljevi na kojima će se bazirati revidirana Strategija razvoja, što je rezultiralo činjenicom da je pristiglo ukupno 27 projektnih prijedloga, uglavnom od OCD i javnih institucija/preduzeća, od kojih je 20 bilo moguće uvrstiti u finalni dokument, dok je sedam prijedloga stavljeno u Aneks Strategije razvoja Grada Bijeljina (rezervnu listu), jer nije bilo realne osnove za njihovu primjenu u naredne dvije godine.

Sa ciljem obezbjeđivanja većeg učešća građana u procesima donošenja odluka, Grad Bijeljina je uspostavio tri sektorske grupe, koje su bazirane na tri stuba održivog razvoja: sektorsku grupu za društveni razvoj, sektorsku grupu za ekonomski razvoj, odnosno privredno vijeće i sektorsku grupu za ekološki razvoj. Navedene grupe su sačinjene od internih i eksternih članova, uglavnom predstavnika OCD, privrednog sektora, javnih ustanova i preduzeća, koji se bave relevantnim oblastima. Grupe se konsultuju ili su uključene u izradu svih značajnih razvojnih dokumenata, a pokreću i inicijative koje se odnose na poboljšanje kvaliteta života građana, npr. uvođenje novih zanimanja u srednje stručne škole, pogodnosti za poslovanje privrednih subjekata na području grada, uspostavljanje novih sadržaja za građane itd.

Grad Banja Luka

Uz veliki broj medija za informiranje građana, **Grad Banja Luka** je jedna od rijetkih JLS koja je uspostavila Viber zajednicu. Zajednica broji više od 30.000 članova, koji se tim putem informiraju o

Grad Banja Luka: Viber zajednica i chat bot

aktivnostima administracije i dešavanjima u gradu. Zajednica je 2019. godine nadograđena chat-botom, koji omogućava brz i jednostavan pristup velikom broju informacija i servisa Gradske uprave Grada Banja Luka, kao što su: adresar sa kontaktima gradonačelnika, Skupštine Grada Banja Luka, Pauk-službe itd.; informacije o taksama, stipendijama, registraciji poduzetnika, regulacionim planovima, upisu djece u matične knjige rođenih itd. Viber zajednica funkcioniše kao jednosmjerni medij putem kojeg Grad Banja Luka komunicira sa ciljanom javnošću, plasirajući skoro svakodnevno tekstove, grafičke, foto ili video-informacije o aktivnostima na području grada, a povremeno se organiziraju i ankete ili odabiri određenih idejnih rješenja, npr. odabir idejnih rješenja za izgled gradskih klupa i česmi u okviru projekta „Male intervencije“.

Štampani bilten, koji je dostupan i u elektronskoj formi, štampa se periodično u 50.000 primjeraka i besplatno dijeli građanima. Informacije se građanima plasiraju i putem društvenih mreža. Gradska uprava ima svoje naloge na Facebook, Twitter i YouTube kanalu i sarađuje sa više od 30 medijskih kuća, kojima se svakodnevno dostavlja plan aktivnosti za naredni dan, da bi mogli da ih prate i o njima obavijeste građane.

Aplikacija Građanska patrola omogućava građanima da prijave komunalne nepravilnosti koje je potrebno sanirati (neispravna saobraćajna signalizacija, divlje deponije, neispravni kontejneri itd.). Aplikacija je besplatna i dostupna je putem platformi Play store i App store.

Svi važniji dokumenti su dostupni na internet stranici grada, kao i elektronski registar svih usluga koje pruža Gradska uprava Grada Banja Luka, te interaktivna mapa svih realiziranih projekata Grada Banja Luka, godišnji programi iz komunalne i saobraćajne infrastrukture i regulacioni planovi. Obrasci za slobodan pristup informacijama dostupni su u holu Gradske uprave Grada Banja Luka i na internet stranici, a nadležna organizaciona jedinica Gradske uprave Grada Banja Luka izrađuje mjesečne i godišnje izvještaje o postupanju u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama i dostavlja ih gradonačelniku.

Poslovnik o radu Skupštine grada Banja Luka predviđa učešće vanjskih članova u skupštinskim radnim tijelima, a posebno se akreditiraju OCD zainteresirane da prate rad skupštinskih komisija i odbora.

Podaci o OCD se redovno ažuriraju, a informaciju o godišnjim aktivnostima udruženja i provedenim projektima podržanim iz gradskog budžeta razmatra Skupština grada Banja Luka.

Na inicijativu OCD formiran je, rješenjem gradonačelnika, Programski savjet Doma omladine u čijem sastavu su predstavnici Grada Banja Luka, civilnog i privrednog sektora. Savjet je izradio Strateški plan rada, te Pravilnik o upravljanju i korištenju prostora Doma omladine da bi se unaprijedili uvjeti za rad i povećao kvalitet sadržaja u Domu omladine. Osim toga, na inicijativu OCD uspostavljene su besplatne usluge za djecu i mlade po mjesnim zajednicama na teritoriji grada, kao i Protokol za prepoznavanje i rad sa darovitom djecom. Zajedničkom inicijativom Grada Banja Luka i civilnog društva umrežena su udruženja čije aktivnosti su usmjerene na osobe treće životne dobi, te su njihove aktivnosti sinhronizirane u cilju racionalnijeg korištenja materijalnih resursa i sistemskog pristupa poboljšanju položaja oko 40.000 penzionera, koliko ih živi u gradu.

Općina Tešanj

Općina Tešanj izdaje štampani i elektronski bilten na tromjesečnoj osnovi, te za informiranje građana o planovima i tekućim aktivnostima općinskih organa koristi i druge alate, kao što su nalozi na društvenim mrežama, internet stranice i aplikacije za pametne telefone, te komunikaciju s medijima.

Općina ima razvijene obrasce i vodič, kao i kontakt službenika za slobodan pristup informacijama, a na internet stranici općine dostupan je izvještaj o postupanju u skladu sa Zakonom o slobodi pristupa informacijama za 2019. godinu.

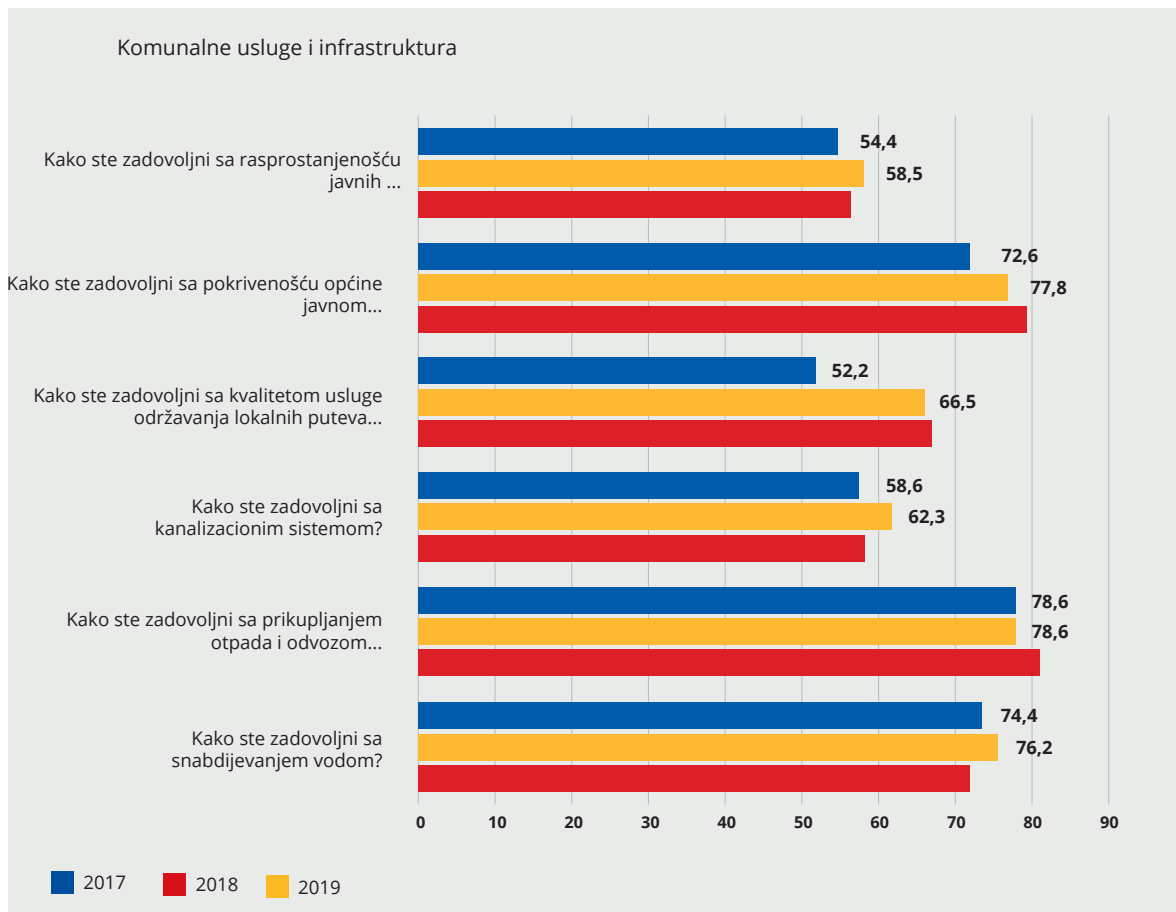
Prilikom odabira kandidata za učešće u općinskim radnim tijelima vodi se računa o jednakoj zastupljenosti spolova, učešću OCD i marginaliziranih grupa, a sastancima općinskog vijeća mogu prisustvovati, uz prethodnu najavu, i predstavnici OCD, bez posebne akreditacije.

Od 2017. godine Općina Tešanj ima uspostavljen i „građanski sat“, koji stanovnici općine mogu koristiti svakog petka da bi direktno s vijećnicima razgovarali o temama koje ih interesuju. Građani u svom zahtjevu treba da naznače temu sastanka i mogu predložiti vijećnika s kojim žele razgovarati.

Opština redovno dopunjava i ažurira bazu podataka OCD, organizira info-dane povodom raspisivanja Javnog poziva za dodjelu projekata, te jedanput godišnje analizira rad OCD na području općine. Pored toga, organiziraju se i posebni tematski sastanci i radionice sa OCD, na kojima se obrađuju teme kao što su vođenje knjigovodstva, funkcioniranje udruženja ili obuke za pisanje i praćenje projekata, sa ciljem jačanja ljudskih resursa i olakšavanja rada udruženja.

Općina Tešanj redovno prikuplja sugestije, pritužbe i pohvale građana i vrši anketiranje građana, te objavljuje izvještaje o provedenim anketama i mjerama poduzetim na osnovu rezultata anketa da bi se usluge unaprijedile.

Opština Tešanj: Ispitivanje zadovoljstva građana

Kao primjer inovativne prakse izdvojen je angažman načelnika Općine Tešanj, koji na Facebook profilu svakodnevno lično odgovara na pitanja koja postavljaju građani.

Općina Centar Sarajevo

Općina Centar Sarajevo, uz internet stranicu, društvene mreže i medije, za informiranje građana koristi bilten koji se štampa četiri puta godišnje i dostavlja se svim mjesnim zajednicama, centrima za zdravo starenje, ambulantama, te je dostupan na više mjesta u zgradi Općine, te u elektronskoj verziji.

Općina Centar Sarajevo: Informativni bilten i budžet za građane

GDJE SE RASPOREĐUJE BUDŽETSKI NOVAC?

Prioriteti u poslovanju za 2020. godinu su tekući izdaci za obavljanje zakonom predviđenih funkcija, te kapitalni izdaci za koje su utvrđeni prioriteti finansiranja strateškim dokumentima.

RASHODI	61.976.000
TEKUĆI IZDACI (29.740.650)	47,98%
KAPITALNI IZDACI (32.063.520)	51,74%
FINANSIRANJE (120.000)	0,20%
TEKUĆE REZERVE (51.838)	0,08%
UKUPNO	100%

PREDVIĐENA SREDSTVA ZA KAPITALNE PROJEKTE

Za kapitalne izdatke u budžetu Općine Centar Sarajevo za 2020. godinu izdvojeno je 32.063.520 KM (51,74%). Visinom izdvojenih sredstava za kapitalne izdatke u odnosu na cjelokupan budžet može se odrediti u kojoj mjeri je on razvojni.

R. br.	NAZIV KAPITALNOG PROJEKTA	IZNOS U KM
1.	Sanacija i praćenje kiselosti	3.525.000
2.	Izgradnja, sanacija i rekonstrukcija lokalnih cesta	3.679.000
3.	Izgradnja škole na Šipju	3.300.000
4.	Nabavka i uređenje zemljišta	2.551.000
5.	Uređenje lokaliteta Šip	1.600.000
6.	Rekonstrukcija, sanacija i izgradnja stepeništa, pješačkih staza i ograda	1.420.000
7.	Izgradnja i uređenje manjih javnih površina, dječjih i dječjih igrališta i sportskih ploha	1.199.000
8.	Izgradnja, sanacija i rekonstrukcija neklasifikovanih ulica	1.014.000
9.	Rekonstrukcija, sanacija i izgradnja vodovodne i kanalizacione mreže	1.000.000
10.	Rekonstrukcija Ulice Kranjčevićeva	1.000.000
11.	Rekonstrukcija stadiona Asim Ferhatović Hase	700.000
12.	Izgradnja objekata vodosnabdijevanja rubnih naselja	635.000
13.	Izgradnja, rekonstrukcija, sanacija i održavanje javne rasvjete	570.000
14.	Rekonstrukcija kosog lifta	450.000
15.	Izgradnja objekta Evropske kuće kulture i nacionalnih manjina	445.000
16.	Izgradnja stambeno poslovnog objekta na Šipju za ruševince	400.000
17.	Sanacija, rekonstrukcija i izgradnja gasne mreže	310.000
18.	Izgradnja sapračajnice Nedžad Mušića	290.000
19.	Uređenje i opremanje javnih prostora	278.300
20.	Vrtić Razigrani dani – vanjsko uređenje	250.000
21.	Obrnavljanje, rekonstrukcija i opremanje religijskih objekata	160.000
22.	Izgradnja sportske sale na Višnjiku	100.000
23.	Pomoć održivom povratku	100.000
UKUPNO		24.076.300

Da bi učinila budžet razumljivijim građanima i akcenat stavila na oblasti koje građane najviše interesuju, Općina Centar Sarajevo izrađuje i posebnu publikaciju „Budžet za građane“, koja daje osnovne informacije o budžetu, planiranim prihodima i rashodima, te više informacija o programima lokalnog razvoja, razvoja obrazovanja, kulture, podrške mladima, podrške ranjivim grupama stanovništva.

Putem aplikacije **mojCentar** građani mogu dostaviti primjedbe, prijedloge i sugestije općinskim službama, prijaviti nepravilnosti za koje smatraju da ih je potrebno rješavati, kao što su komunalni, stambeni ili socijalni problemi. Uz prijavu mogu priložiti i fotografiju, te izabrati tačnu lokaciju problema na interaktivnoj mapi. Status prijave građana putem ove aplikacije je uvijek dostupan, te se na mobilnom uređaju po promjeni statusa određene prijave automatski dostavlja obavještenje. Građani pitanja mogu poslati i načelniku općine. Dostupni su im i elektronski formulari koje sami mogu ispuniti na svojim računarima, odštampati ih i donijeti u općinu, što štedi vrijeme.

Općina Centar Sarajevo sarađuje sa građanima i OCD na realizaciji brojnih inicijativa, poput izrade Vodiča za starije osobe, osnivanja i opremanja Centra za zdravo starenje, postavljanja tzv. zelene fasade, uljepšavanja fasada muralima i grafitima i sl. Prilikom izrade Strategije Općine Centar Sarajevo iz oblasti sporta 2019–2022, bile su omogućene i online konsultacije, odnosno prijedlozi i projektni obrasci mogli su se dostaviti i u elektronskoj formi. Općina Centar Sarajevo uvela je praksu da povremeno putem ankete na internet stranici, ali i društvenim mrežama, uključi građane i na osnovu rezultata glasanja donese odluku o provođenju aktivnosti.

U sklopu projekta borbe protiv korupcije koji realizira Općina Centar Sarajevo, kod info-pulta i ulaza u šalter-salu Matičnog ureda, postavljeni su sandučići sa natpisom „Prijavi korupciju“, gdje građani kao korisnici usluga, ali i općinski službenici mogu prijaviti korupciju i ostale nepravilnosti, pri čemu je zagarantovana anonimnost osobe koja prijavljuje eventualno koruptivno ponašanje službenika u ovoj lokalnoj zajednici.

Općina izrađuje Godišnji izvještaj o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama i taj izvještaj je sadržan u godišnjem izvještaju o radu Općine Centar Sarajevo. U toku 2019. godine ukupno je zaprimljeno 328 zahtjeva za pristup informacijama, od čega je odgovoreno na 320 zahtjeva.

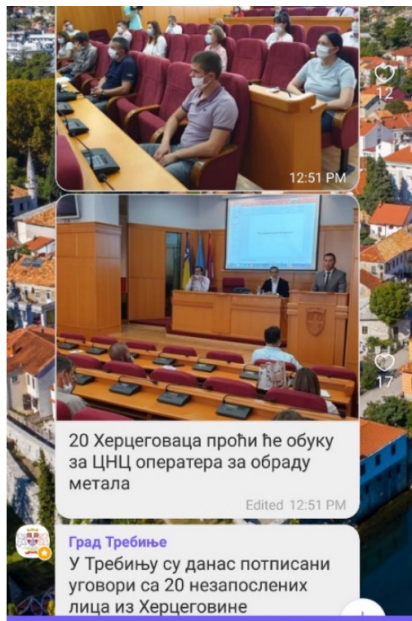
Savjetodavna tijela načelnika – Privredno vijeće, Arhitektonsko vijeće, Zdravstveno vijeće uključuju predstavnike realnog sektora, profesore, stručnjake iz pojedinih oblasti, kao i predstavnike OCD.

Grad Trebinje

Grad Trebinje za informiranje građana koristi internet stranicu, elektronski bilten, društvene mreže, komunikaciju s medijima, ali i Viber zajednicu koja trenutno ima više od 2.400 korisnika. Putem Viber zajednice građani se dnevno informiraju o aktuelnostima u gradu.

Na zvaničnoj internet stranici Grada postoji opcija Pitajte gradonačelnika, a pitanja se mogu postaviti i predsjedavajućem, potpredsjedavajućem i sekretaru Skupštine Grada Trebinje, putem otvorene elektronske forme. Građani sa Skupštinom Grada mogu komunicirati i preko vijećnika koji na sjednicama Skupštine imaju sat vremena da postave pitanja koja im građani delegiraju.

Grad Trebinje: Viber zajednica

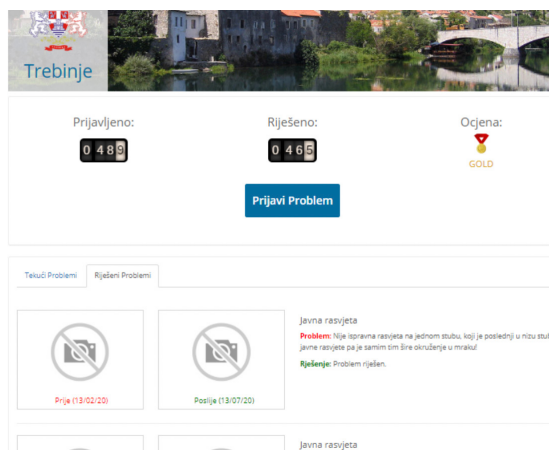
Spisak više od 60 udruženja građana i 16 omladinskih organizacija, sa njihovim kontaktima, dostupan je na službenoj stranici Grada Trebinje. U okviru Odjeljenja za društvene djelatnosti djeluje koordinator za rad sa OCD, koji se informira o novoformiranim udruženjima i redovno ažurira bazu postojećih OCD.

Predstavnici OCD uključeni su u više savjetodavnih tijela gradonačelnika, kao što su Privredno vijeće, Gradsko vijeće, Komisija za kulturu, Komisija za izradu strategija i Komisija za sport. JLS ima praksu organiziranja tematskih sastanaka sa OCD, pa su tako organizirali više sastanaka sa predstavnicima OCD prilikom priprema za realizaciju projekta „Ušće – kamp za mlade“, prilikom pripreme dokumenta „Program razvoja sporta“, kao i prilikom organiziranja sportskih kampova za djecu i omladinu, sportskih i kulturnih manifestacija. OCD su bile aktivno uključene i u donošenje i realizaciju Programa iz oblasti socijalne zaštite. Među inicijativama OCD koje su prihvaćene, JLS je navela inicijativu za obnovu planinarskog doma, rekonstrukciju biciklističke staze, izgradnju dječijih igrališta i kampa za mlade.

JLS jednom godišnje provodi i ankete kojima se mjeri zadovoljstvo građana radom JLS. Anketni listovi dostupni su u Šalter-sali, Centru za dozvole i u svakoj mjesnoj zajednici. Rezultati ankete se analiziraju i dostavljaju svim odjeljenjima Gradske uprave.

Aplikacija E-patrola na jednostavan i dostupan način omogućava dvosmjernu komunikaciju sa građanima i prijavu komunalnih nepravilnosti (neispravna saobraćajna signalizacija, oštećenja javnih površina, divlje deponije, neispravni kontejneri, začepljeni slivnici itd.) i da prate kako je Gradska uprava Grada Trebinje postupila po određenoj prijavi. Na aplikaciji E-patrola redovno se prate i objavljuju sve zaprimljene prijave, a moguće je jasno vidjeti koji problem je prijavljen i kako je riješen. U većini slučajeva, prijave su ilustrirane i fotografijama prijavljenih problema i lokacije nakon intervencije gradskih službi.

Grad Trebinje: Aplikacija E-patrola

3. Zaključci

Transparentno finansiranje OCD iz budžeta JLS

- ▶ Sve ReLOaD partnerske JLS pokazale su opredijeljenost i učinile značajan napredak u oblasti Transparentno finansiranje OCD tokom trajanja programa.
- ▶ Izdvajanja za OCD se kreću od 1,35% do 5,17% ukupnog budžeta partnerskih JLS. Visina izdvajanja je promjenljiva. Deset gradova i općina koje su dostavile podatke bilježi povećanje izdvajanja za OCD u 2019. u odnosu na 2018. godinu, dok su ostale smanjile izdvajanja.
- ▶ Većina općina još dodjeljuje najveći dio sredstava bez primjene konkurentskog pristupa i LOD metodologije, ali je vidljiv pozitivan trend povećanja udjela koji se dodjeljuje primjenom LOD metodologije. Šest JLS dodjeljuje više od 50% sredstava za OCD putem javnog poziva i konkurentskim pristupom. Analiza nije ulazila u to na koji način se dodjeljuju sredstva koja se dodjeljuju direktno, ali iz pojedinih odgovora moguće je vidjeti da se sredstva dodjeljuju na osnovu statusa od posebnog interesa ili drugog pravilnika o dodjeli sredstava.
- ▶ Postepeno, ovaj pristup se uvodi i u dodjelu sredstava sportskim organizacijama.
- ▶ Dodjela sredstava projektnim pristupom i javnim pozivom rijetko se primjenjuje kod grantova namijenjenih boračkim organizacijama. Čak i kada je to slučaj, iz odluka o dodjeli sredstava nije moguće vidjeti naziv projekta za koji se dodjeljuju sredstva, već se navode nazivi organizacija ili namjena za redovan rad udruženja.
- ▶ Šest JLS primjenjuje linearno dodjeljivanje sredstava, pri kojem svi projekti, odnosno organizacije koje su se prijavile na poziv dobijaju sredstva. Ova praksa utječe i na to da se najčešće vrši i korekcija (smanjivanje) traženog iznosa da bi se sredstva mogla rasporediti svima.
- ▶ Iako se dodjeljuju putem javnog poziva i konkurentskog pristupa, u pet općina i gradova postoji i praksa dodjele relativno malih grantova. U kombinaciji sa dodjelom većih iznosa bez projektnog pristupa, ovo može imati značajan negativan efekat na rezultate projekata i korist koju bi trebalo da ostvare krajnji korisnici u lokalnoj zajednici.
- ▶ Iako vrlo mali broj općina i gradova konsultuje OCD prilikom definiranja prioriteta za godišnje grantove, postoji praksa da se JLS u utvrđivanju prioriteta vode prioritetima integriranih razvojnih strategija ili drugih sektorskih strategija i politika koje su donesene kroz konsultativne procese.
- ▶ Može se zaključiti da sve JLS imaju razvijenu praksu praćenja finansijskog utroška sredstava koja dodjeljuju OCD. Neke općine i gradovi samo kontroliraju finansijski aspekt realizacije projekta.
- ▶ Većina općina prati realizaciju programskog dijela projekata putem izvještaja koje OCD dostavljaju periodično i/ili na kraju projekta. Samo četiri JLS organiziraju namjenske

monitoring posjete korisnicima grantova, na osnovu kojih imaju uvid u njihovu efikasnost i efektivnost. Na ovaj način postoji rizik da efektivnost velikog broja projekata bude manja ili da se podaci o efektima projekata ne zabilježe adekvatno. Indirektno, ovo može imati i utjecaj u izvještajima o realizaciji lokalnih politika na osnovu kojih su definirani prioriteti za dodjelu grantova.

Uključivanje građana i OCD u donošenju odluka na lokalnom nivou

- ▶ Partnerske JLS koriste veliki broj kanala i alata za komunikacije sa građanima. U najvećem dijelu radi se o medijima za informiranje građana (internet stranica, medijski nastupi, Viber zajednice itd.), ali sve više su u upotrebi i interaktivni mediji, poput društvenih mreža i internet ili mobilnih aplikacija.
- ▶ U većini slučajeva, internet stranice partnerskih općina i gradova omogućavaju uvid građanima u ključne planske dokumente (strategija razvoja, budžet, izvještaji o izvršenju budžeta), a na pojedinim internet stranicama građani se mogu upoznati i sa planom rada gradonačelnika, odnosno načelnika ili sa budžetom za građane i infografikama, koje na zanimljiv način prilagođavaju ključne informacije o razvojnim planovima i potrebama šire javnosti.
- ▶ Omogućavanje pristupačnosti informacijama osobama sa oštećenjem vida ili sluha tek je u začetku. Većina općina i gradova nije poduzela posebne korake na ovom planu, dok su pojedine općine obučile ili obučavaju svoje službenike za komunikaciju znakovnim jezikom, a kroz pojedine projekte omogućile su prilagođavanje infografika i budžeta za građane softverima koje koriste slijepe i slabovidne osobe.
- ▶ Kada je riječ o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama, općine su izradile procedure i obrasce za podnošenje zahtjeva, ali one u nekim slučajeva nisu dostupne građanima. JLS koje pripremaju izvještaje o podnesenim zahtjevima, pripremaju ih za internu upotrebu, te javnost nije upoznata sa tim koliko je zahtjeva podneseno i na koliko je odgovoreno, što bi moglo doprinijeti transparentnosti rada uprave.
- ▶ Većina JLS uključuje predstavnike OCD u radna tijela vijeća i radna tijela gradonačelnika i načelnika. Također, u velikom broju njih vidljiva je praksa da se uključuju i pripadnici ranjivih grupa, ali po principu da se radi o onim tijelima koja razmatraju specifičnu tematiku koja se odnosi na određenu ranjivu grupu (npr. komisije za mlade, komisije za ravnopravnost spolova, boračko-invalidsku zaštitu i sl.). Pojedine JLS zauzimaju širi pristup u inkluzivnosti ranjivih grupa, te predstavnike njihovih organizacija uključuju u lokalna razvojna partnerstva ili savjete koji se bave razvojnim pitanjima.
- ▶ Nema dokaza da se ravnopravnost spolova primjenjuje kao kriterij prilikom formiranja radnih tijela. Spolna struktura radnih tijela vijeća velikim dijelom zavisi od spolne strukture vijećnika, ali i kada prostor za to postoji, kada je riječ o tijelima u izvršnoj vlasti, nije vidljivo poštovanje ovog principa. U pojedinim tijelima vidljiva je veća zastupljenost žena, ali se uglavnom radi o onima fokusiranim na oblast socijalne zaštite ili obrazovanja, dok npr. u

pojedinin rješenjima o imenovanju u tijela u oblasti sporta ili privrede, dominiraju muškarci, što ukazuje na značajan utjecaj spola na profesije i oblasti društvenog razvoja u BiH.

- ▶ Pozitivni su trendovi u vođenju evidencije i komunikaciji sa OCD, gdje su u većem broju JLS vidljive prakse tematskih sastanaka i konsultacija gradonačelnika i načelnika ili resornih organizacionih jedinica sa predstavnicima OCD. Postoje i inicijative OCD i pozitivan odgovor i JLS i njihova zajednička realizacija u oblastima uređenja grada, izgradnje infrastrukture, socijalne zaštite, zaštite okoliša, te privrednog i društvenog razvoja (kultura, sport). Ovo su ujedno i oblasti u kojima JLS već duže vrijeme pokazuju značajnu otvorenost prema civilnom društvu. I dalje postoji prostor za proširenje saradnje na druge oblasti u kojima saradnja JLS i OCD nije tradicionalno jaka. Pojedine JLS, npr. OCD uključuju u forume za sigurnost građana.
- ▶ Sve JLS imaju bar jedan dokument (statut) kojim propisuju učešće građana u donošenju odluka, a sve češće se donose pravilnici i odluke kojima se specifični oblici učešća dodatno uređuju. Sve JLS imaju razvijene i oblike učešća građana u praksi (javne rasprave, konsultacije, učešće u radnim tijelima, komunikacija sa vijećnicima, internet i mobilne aplikacije, ankete). Nedostaje sistematičan pristup u izvještavanju građana o efektima njihovog učešća. Najčešće povratna informacija o prihvaćenim prijedlozima je vidljiva u izvještaju sa javne rasprave i obrazloženju akta koji se usvaja, te u slučaju individualnih podnesaka, u odgovoru koji općine i gradovi dostavljaju podnosiocu.
- ▶ Pojedine JLS redovno ispituju zadovoljstvo građana svojim uslugama, ali je broj onih koji analiziraju rezultate i donose mjere kojima nastoje unaprijediti stanje utvrđeno anketom manji, a tek jedna JLS dostavila je i dokaze da je provela određene projekte u skladu sa mišljenjem građana.
- ▶ Rodno osjetljiva statistika u oblasti Uključivanje građana se ne vodi, što za posljedicu može imati neprepoznavanje eventualne isključenosti jednog spola iz procesa konsultacija, odsustvo ili neprepoznavanje inicijativa koje bi odgovorile na specifične potrebe jednog spola.

4. Preporuke

Transparentno finansiranje OCD

- ▶ Potrebno je analizirati efekte dodjeljivanja grantova putem javnog poziva i primjenom LOD metodologije i na osnovu zaključaka razmotriti najbolje načine širenja ovog modela na veći udio sredstava koja se izdvajaju za OCD, kao i na stavke koje tradicionalno nisu podložne konkurentskoj dodjeli, kao što su sportska i boračka udruženja. S obzirom na to da je određen broj JLS pronašao mogućnost da dodjeljuje visok udio sredstava putem javnog poziva i konkurentskim pristupom, preporuka je da i ostale JLS postepeno proširuju ovu praksu.
- ▶ Potrebno je analizirati efekte dodjeljivanja grantova iz rodne perspektive i perspektive ranjivih grupa da bi se vidjelo na koji način dodijeljena sredstva utječu na muškarce i žene i različite društvene grupe. Na osnovu toga potrebno je uključiti rodnu perspektivu i perspektivu socijalne inkluzije u dodjelu grantova u svim oblastima, uključujući i sport i boračke organizacije.
- ▶ Potrebno je razmotriti mogućnost da se i sredstva koja se dodjeljuju organizacijama na osnovu statusa (na osnovu nekog zakona ili statusa javnog interesa, sportske organizacije), što predstavlja svojevrsni institucionalni grant, uvjete određenim programom koji obavezuje na određeni efekat na krajnje korisnike i širu društvenu zajednicu.
- ▶ U tom smislu, može se razmotriti i mogućnost dodjeljivanja institucionalnih grantova širem krugu OCD, pod uvjetom da one realiziraju programe koji doprinose lokalnim razvojnim prioritetima i ostvaruju efekat na lokalnu zajednicu.
- ▶ Potrebno je napustiti linearni pristup u dodjeli sredstava, s obzirom na to da se na taj način dodjeljuju relativno mali iznosi koji ne mogu garantovati efekat na lokalnu zajednicu.
- ▶ Potrebno je uvesti mogućnost dodjele sredstava za sufinansiranje projekata iz programa EU i drugih razvojnih programa, da bi se lokalne OCD ohrabrile da podnose prijedloge projekata i povlače sredstva iz ovih fondova. Dodatno, organizacijama koje dobiju sredstva iz fondova EU značajno bi se olakšalo ostvarivanje uvjeta za sufinansiranje iz vlastitih sredstava koje postavlja EU.
- ▶ Uz pozivanje na razvojne dokumente JLS, potrebno je konsultovati OCD u definiranju prioriteta za finansiranje, s obzirom na to da se kontekst može mijenjati u odnosu na onaj koji je utvrđen razvojnim dokumentima, te je moguće da je neke prioritete potrebno prilagoditi ili promijeniti.
- ▶ JLS koje to nisu uvele treba da vrše nadzor i nad programskim i nad finansijskim dijelom projekta, uključujući praćenje putem periodičnih i završnih izvještaja, ali i posjeta korisnicima grantova. O tome treba da budu sačinjeni izvještaji i korisnicima grantova dostavljeni zaključci i eventualne preporuke za daljnje postupanje.

Uključivanje građana i OCD u donošenju odluka

- ▶ Potrebno je uvođenje i promoviranje dvosmjernih medija za komunikacije sa građanima i afirmiranje prakse odgovaranja na date sugestije, pitanja i inicijative. Odgovori na sugestije i pitanja trebaju biti dostupni podnosiocima, a oni koji su od interesa za širu zajednicu – dostupni javnosti.
- ▶ JLS u kojima to nije slučaj, trebaju učiniti lako dostupnim ključne planske dokumente, poput: strategije razvoja, budžeta, izvještaja o realizaciji strategije i izvršenju budžeta, prostornih planova i plana rada gradonačelnika i načelnika.
- ▶ Osiguravanje pristupačnosti informacijama osobama sa invaliditetom treba biti prioritet. Dobre prakse općina i gradova koji su uveli korištenje znakovnog jezika u komunikaciji sa strankama ili u prijenose sjednica ili prilagođavanje vizuelnih materijala za korištenje osobama sa oštećenjem vida mogu poslužiti kao primjer, kao i razmotriti uklanjanje arhitektonskih i drugih barijera koje otežavaju komunikaciju.
- ▶ Kada je riječ o primjeni Zakona o slobodi pristupa informacijama, JLS trebaju učiniti dostupnim procedure i obrasce za podnošenje zahtjeva, kao i na godišnjem nivou objavljivati izvještaje o provođenju ovog zakona.
- ▶ Uključivanje OCD i ranjivih grupa u radna tijela vijeća i gradonačelnika i načelnika treba i dalje afirmirati i uključivati OCD u razvojne inicijative. Tamo gdje to nije slučaj, potrebno je imati i širi pristup u smislu uključivanja u druga tijela i inicijative koje nisu nužno u sektorima socijalne zaštite i društvenih djelatnosti, poput zdravlja, zaštite okoliša, privrednog razvoja, sigurnosti i kriznih situacija.
- ▶ Neophodno je promovirati uvedene mehanizme građanskog učešća i sistematično pristupiti izvještavanju javnosti o efektima učešća građana i OCD. Potvrdom da je učešće građana bilo efikasno dugoročno se može razviti povjerenje i ostvariti bolja saradnja između JLS i građana i OCD i unaprijediti kvalitet lokalnih politika. U tom smislu, potrebno je obavijestiti građane i o poduzetim mjerama u skladu sa njihovim inicijativama i rezultatima ankete o ispitivanju zadovoljstva građana radom uprave i lokalnih komunalnih preduzeća i ustanova.
- ▶ Potrebno je voditi rodno osjetljivu statistiku u oblasti učešća da bi se imao uvid u uključenost oba spola u donošenje odluka i prepoznale inicijative i zahtjevi specifični za potrebe žena i muškaraca.

